

Redna mesečna
25 Din, za izo-
zmenstvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletna 96 Din, za
izmenstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izjaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCOUENEC

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Pravi temelji stanovske družbe

Doba liberalizma, ki je nad 150 let obvladala duhove, gospodarstvo in politiko, umira pred našimi očmi. Kar doživljamo v povojni dobi, je zavesten duhovni prelom z liberalno preteklostjo. Mišljenje in hotenje veka, sredi katerega živimo, je v hotelnem nasprotju z idejami, ki so oblikovale mišljenje in življenje 19. stoletja. Viharni zanos novega duha, ki se brezobzirno bojuje za izključno veljavo, je izrecno antiliberalen, je celo več kot samo to. Kar se sedaj godi v svetu, ni le reakcija in nikanje liberalizma, ampak se kažejo že tudi obrisi nove, konkretne življenjske pozitivnosti. Ker reakcija proti liberalizmu je bil pravzaprav že tudi marksistični socializem, ki se je od srede preteklega stoletja boril proti gospodarskemu liberalizmu, proti meščanski pravni državi, skratka proti »razredni državi in družbi«, kakor je njegov izraz. Toda marksizem je bil nerodovit, ker je bil prav tako anorganičen kakor njegov protivnik liberalizem. Tudi marksizem je s svojo filozofijo tičal v dobi prosvitljenosti, ki je proglasila razkrajačo načelo absolutne notranje in zunanje svobode in enakosti, ki se je v praksi izkazala kot vse požirajoč plamen. Marksizem ni imel moči, da bi iz svoje lastne notranje vsebine obnavljal družbo. Kakor liberalizem je bil prežet tudi marksizem čisto matematičnega, zgolj mehaničnega pojmovanja države, njene uprave in njene vodstva. Zmaga marksizma nad liberalizmom bi se naj izoblikovala v brezdušen, nasilen mehanizem, kar je v ruskem komunizmu res postala strahotna resničnost.

Ako so čisto svojevrstne ruske razmere po nekaj logiki za neko dobo res omogočile režim marksističnega socializma, so povsod drugod v kulturnejši Evropi borci za marksizem le še čuvarji pepelnate groblje, ki že davno ne greje in ne svetljuje; so le še zadnja straža pokreta, ki je preživel svojo veliko dobo, a je sedaj neizbežno v zatonu. Živa pozitivnost in podanost nove dobe leži izven območja desetletnega boja med liberalizmom in marksizmom. Organično obnovitveno počelo vidi Evropa v korporativni družabni ureditvi, ki je po oblikovanju in smislu docela nasprotna liberalnemu kakor marksističnemu mišljenju. V 20. stoletju praznuje stanovska misel zopet svoje vstajenje. Vsa Srednja Evropa jo je sprejela, a ni daleč čas, ko bo realizirana tudi v Franciji, Belgiji in Holandiji. Osvaja si tla celo med samimi socialisti. Oklenil se je korporativne miselnosti precejšen krog francoskih socialistov, belgijskim socialistom pa je sestavil delovni program Henri de Man, ki je bil s svojo knjigo »Onstnar marksizma« in radi drugih del, s katerimi je skušal iztrgati socializem iz materialističnega objema in ga zblizati z resničnim življenjem, toliko let osamljen borec in ponovno proklet od IL internacionalne. Sedaj pa je mirno izjavil na zborovanju delegatov pod predsedstvom samega šefa belgijske socialistične stranke Vanderveldeja: »Mnoge točke našega programa so ostale le še teorija...« In nikdo ni vstal, da bi ga za tolikšno grehoto proti pravovernemu marksizmu ukoril. Torej je celo v teh vrstah zaznati precejšnjo evolucijo.

Do prodora nove miselnosti je bistveno pripomogla Pijeva socialna okrožnica, ki nasvetuje ureditve družbe po stanovih. Ker je Rim danes brez dvoma najmočnejše duhovno žarišče sveta, so smernice »Quadragesimo anno« bile kot srečno vodilo sprejete tudi od premočnega nekatoličana, ki pa žal niso sprejeli celotnega nauka okrožnice, ampak le del, ki jim je prijal. Prav zato pa je tudi umljivo, da ni vse čisto katoliško in krščansko, kar se danes podaja pod firmo stanovske družbe. Ni dvoma, da so se mnogi kapitalisti ogreli za korporacije, ker so mislili, da manj ogrožajo njihovo gospodujočo stališče v družbi, kakor pa grozeča socializacija vsega imetja. Drugod vidimo, da se za korporacije vneajo razni etatisti, ker mislijo, da so pripravno sredstvo za čim strumnejšo centralizacijo, kakor vidimo to zlasti v fašizmu. Tretji, ki šarijo s stanovskim redom, so politiki z diktatorskimi nagnjenji, ki niso prijatelji političnih strank in ljudske kontrole pri državnih poslih, pa mislijo, da so korporacije najmoderneje sredstvo za sleparjenje ljudstva v njegovih državljskih pravicah.

Vse to so usodne zablode, porajajoče se ob novem družabnem redu, ki s stanovsko ureditvijo družbe nimajo ničesar opraviti in mu brez dvoma tudi največ škodujejo. Zlasti odbijajo delovno ljudstvo, ki se boji, da se ponovi stara igra liberalne dobe, kjer je na papirju in dejansko človek svoboden in vsem enakopraven, ako ima denar; ako pa nima denarja, je pa svoboden in enakopraven le na papirju...

Temelj novega družabnega reda je v papeževi okrožnici obsežen v enem samem preprostem stavku: Pravičje malih družabnih edinic! »Kar posamezen človek lahko sam s lastnimi močmi napravi, tega naj mu družba s svojo delavnostjo ne jemlje. Kar morejo manjše skupine z lastno močjo izvesti, tega naj jim večje brez zadostnega vzroka nikar ne jemljejo.« »Quadragesimo anno« označuje ta princip kot bistveno in vodilno načelo krščanske socialne filozofije. Ta pa je nekaj povsem drugega, kakor pa tisto, kar skuša realizirati fašistični etatizem in centralizem.

Kaj naj razumemo pod »malimi združbami«? To so socialne edince, ki so vedno obstojale, ker so neposredno v zvezi s človeško naravo. Edince, ki vedno same ob sebi nastajajo in niso odvisne od človeške samovolje ter jih je mogoče samo organizirati ali desorganizirati, obstojajo pa vedno. Poznamo jih štiri vrste: družina, občina, stan in poklic. Pri stanovskem družabnem redu navadno mislimo le na ureditev stanov, toda prav tako je treba skrbeti za zdravje družine in urejenost občin, zlasti, ker sta družina in občina zgodovinsko in filozofsko preje kakor stan.

V koliko torej prihaja v poštev družina? Velika večina evropskih ustanov in nastala

Rimski trgovinski dogovori so samo politična demonstracija

Večina gospodarskih vprašanj med Italijo, Avstrijo in Ogrsko je ostala nerešena

Pariz, 16. maja.

Danes si je mogoče ustvariti jasnejšo sodb o trgovskih sporazumih, ki so jih v smislu takozvanega rimskega pakta te dni podpisale Italija, Avstrija in Ogrska. Da italijansko časopisje ta dogodek zopet eksploatira, da dokaže intimo politično in gospodarsko skupnost med Italijo na eni ter obema podonavskima državama na drugi strani, je samo po sebi razumljivo. Saj je režimu g. Mussolinija nujno potrebno, da to zadevo napihuje, ker je treba potolažiti italijansko javno mnenje, ki stoji zadnje čase pot vtisom diplomatskih porazov Italije na vsej fronti. Medtem ko se je politika mednarodnega miru in sporazuma na podlagi obstoječih mirovnihih pogodb okrepila po balkanskem paktu, po obisku Barthouja v Varšavi in v Pragi, po sestankih ministrov balkanskih držav in pa po preorientaciji Rusije v smislu versailske politike, je g. Mussolini igral ves čas precej podrejen vlog v mednarodni politiki čisto v protislovju s tem, kar je italijanskemu narodu vedno obetal: da bo namreč Italija kot naslednica Rima vodila vso evropsko politiko. Zato pač pomeni za fašizem velik uspeh, če to, če more politični in gospodarski aranžma z Avstrijo in Madžarsko, ki naj bi tvorili nekako jedro, okrog katerega bi se sčasoma zbirala protoplazma ostalih srednjeevropskih in balkanskih držav, razglasiti. Toda tudi ta najnovejši »uspeh« rimske politike se nam kaže kot precej skromen, če si 15. tega meseca v Rimu podpisane trgovinske pogodbe natančneje ogledamo.

Najprej vidimo, da so med Italijo in Avstrijo sklenjene pogodbe samo glede nekaterih produktov, predvsem glede lesa, da pa je ostalo vprašanje izvoza, oziroma izvoza cele vrste industrijskih produktov na podlagi preferenčnih tarifov nerešeno in da se bodo glede tega morala pogajanja nadaljevati pozneje. To velja za avstrijsko železo, kovinske izdelke, stroje kakor tudi za italijanske tekstilije, torej za blago, na katerem sta obe državi najbolj zainteresirani. Iz tega se čisto jasno razvidi, da predstavlja sedanji sporazum samo delan aranžma, ki se nam predstavlja kot nekaj sporazum samo zato, ker je bilo Mussoliniu na tem, da se pokaže nek rezultat rimskega pakta že sedaj, ker je bil g. Mussolini to Italiji in vsemu svetu obljubil. Tako imajo ti trgovinski sporazumi bolj značaj neke politične demonstracije italio-avstro-ogrške političnega prijateljstva, dočim njihova gospodarska

vrednost za tem precej zaostaja. Zlast se to vidi v aranžmajih, ki so sklenjeni med Italijo in Ogrsko, oziroma med Avstrijo in Ogrsko. V Budimpešti trdijo, da se Italija ni obvezala brezpogojno, da bo od Madžarske nakupila 3 milijone kvintalov žita, ampak da je riziko za to prepustila privatni družbi, oziroma, da je prisilila Avstrijo, da v škodo svojega poljedelstva »dakupi od Ogrske 2 milijona kvintalov žita. Naj bo temu tako ali drugače, dejstvo je, da se bodo tudi med Italijo in Ogrsko še morala vršiti dolgotrajna pogajanja glede izvoza oziroma uvoza cele vrste najvažnejših produktov, na katerih je trgovina obeh držav najbolj zainteresirana. Izrecno govori pogodba o tem, da morata obbedve državi »vpoštevati« želje enega oziroma drugega partnerja po carinskih ugodnostih kakor

tudi po omiljenju obstoječih omejitev uvoza, toda kaj konkretnega v tem oziru ni sklenjenega za celo vrsto produktov in pogodba sama stavlja pogodbenikom v dolžnost, da se o teh gospodarskih vprašanjih pogajajo še dalje. Nič torej ne more izbrati čisto določnega vtisa, da je vsem trem pogodbenikom, predvsem seveda Italiji, šlo v prvi vrsti za to, da poda nek viden dokaz tesnega političnega prijateljstva, ki pa vsaj zaenkrat še nima tiste solidne gospodarske podlage, o kateri se je trdilo, da obstoja, oziroma, da se bo po »genialnem zamislu« Mussolinija ustvarila in služila za »podlago« gospodarski in — kakor je Mussolini s široko gesto slikal v zrak — tudi politični skupnosti vsega Podonavja — se razume, pod vodstvom fašističnega Rima.

Madžarska obtožba je intriga italijanskega političnega režiserja

Ali je to smisel rimskega pakta?

Kakor nalašč pa je baš v momentu, ko se je ta sporazum v Rimu podpisal, počila v Zenevi bomba, ki jo je vrgla v Svet Zveze narodov Madžarska. V istem hipu, ko je Mussolini vabil Češko-slovaško, naj se kmalu pridruži njegovim gospodarskim sporazumom in pripelje za roko s seboj eventualno še Jugoslavijo ali pa še koga drugega, ki bi se hotel podati pod varstvo Italije — so Madžari podali dokaz svojega čisto posebnega pojmovanja tega podonavskega in evropskega političnega delovanja. To je obtožba proti Jugoslaviji zaradi nekih omejenih incidentov, ki naj jih preišče posebna preiskovalna komisija Zveze narodov. Treba se je prav za prav Madžarski le zahvaliti, da je na ta način odkrila svoja resnična čustva, tako da sedaj ne bo treba nikomur biti na nejasnem o tem, kako si najintimnejša politična prijateljica g. Mussolinija predstavlja tisto »lojalno in odkrito« politično in gospodarsko sodelovanje srednje in jugovzhodne Evrope, o katerem je g. Mussolini v zadnjem času vedel toliko povedati, ko je skušal prepričati Francijo o neobhodnosti prisrčnega prijateljstva in tesnega sodelovanja »med obojema latinskima narodoma«. Minister Barthou je

z izredno točnostjo in ostrino takoj ta madžarski korak označil za to, kar je, namreč za intrigo proti Mali antanti, ki bi jo zaveznica Italije rada diskreditirala v času, ko se je s celo vrsto paktov utrdilo prijateljstvo vseh onih držav v Evropi, ki hočejo zagotoviti mir na podlagi obstoječih pogodb. Gosp. Mussolini se je danes lahko prepričal iz odmeva, ki ga je našla brutalna gesta njegove zaveznice Madžarske v francoskem časopisu, kakšen učinek je imela ta diplomatska poteza, ki je Madžarska čisto gotovo ni storila brez vednosti Rima, da bi Rim to seveda tajil. Madžarski korak je najboljši komentar rimskega pakta, ki ni nič drugega kakor poizkus, da se Avstrija in Ogrska popolnoma vprežeta v voz Mussolinijeve politike, pri čemer gospodarski interesi igrajo le drugotno vlogo — saj vemo, kako malo more Italija pomagati v tem oziru tako v Avstriji kakor Ogrski, ko kupna moč Italije v podonavskih deželah ravno v zadnjem času silno pada, kar dokazuje italijanska trgovinska bilanca, ki je vsak mesec bolj pasivna. Italija uporablja sedaj Madžarsko samo za špansko steno, za katero g. Mussolini meče v Zvezo narodov svoje revizionistične bombe.

Ta politika, ki naj bi po Mussolinijem zamislu imela uspeh, v resnici samo utrjuje Malo zvezo in vse njene prijatelje s Francijo na čelu.

★

Diktatura v Latviji

Riga, 16. maja. c. Latiška vlada je nocoj kar sama izvedla državni udar, ker je bila izvedla, da so ekstremne desničarske in levčarske stranke pred dvema dnevnoma sklenile, da izvedejo vsaka zase državni udar. Vlada je bila prepričana, da bi na ta način prišlo do meščanske vojne in je zato sklepila, da bo prehitela skrajne elemente, jih pozaprla in sama izvedla reformo državne ustave.

Iz Rusije se je širila po Latviji komunistična propaganda, ki je grozila mladi republiki, da jo čez noč vrže v največjo anarhijo. Delovanje komunistov pa je seveda izzvalo med meščanstvom radikalno desničarsko protiakcijo, ki se je izživljala v mnogostevilnih fašističnih organizacijah. Borba med desnic in levico se je zadnji čas tako poostri-la, da latiški parlament sploh ni bil več sposoben za nobeno delo. Zato je vlada čez noč razpustila parlament, ki je itak ničesar več pomenil ni v latiškem upravnem življenju; hkrati pa je razpustila tudi vse stranke in se odločila, da sama uvede potrebne reforme.

Ponoči je vojaštvo zasedlo vsa javna poslopja in vsa glavna križišča v mestu. Obenem je policija polovila vse glavne voditelje ekstremnih skupin na desnici in levi in jih zaprla. Davi je Riga nudila čisto nenavadno sliko. Komunistični dom je zaseden in z njega ne visi več ogromna rdeča zastava. Ljudje na ulici se ne smejo zbirati v skupinah, ker ima vojaštvo strog nalog, da vsako sumljivo zbiranje takoj razene.

Potem vstopi tudi Nemčija

Diplomatični krogi tudi upajo, da se bo, ako bodo ta pogajanja imela ugoden rezultat, vrnila v Zvezo narodov tudi Nemčija. Ako bi namreč Nemčija vtrajala na svojem sedanjem stališču, bi bila Nemčija spribo navzočnosti Rusije v Zvezi narodov popolnoma izolirana, kar bi pomenilo zanjo ogromno diplomatsko škodo.

Najvažnejše diplomatično vprašanje sedanjosti:

Priznanje Rusije od strani MZ in vstop Rusije v Zvezo narodov

London, 15. maja. TG. Z ozirom na potovanje sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova v Zenevo izjavljajo tukajšnji dobro poučeni diplomatični in politični krogi, da Litvinova ne zanima samo razorožitvena konferenca, ki se kakor znano, nahaja v zelo kritičnem stadiju, ampak predvsem vprašanje priznanja USSR (Sovjetske Rusije) od strani držav Male antante in pa vprašanje vstopa Rusije v Zvezo narodov — vprašanje, ki ga bo Litvinov v prvi vrsti obravnaval s francoskim zunanjim ministrom Barthoujem, ki je to vprašanje prvi sprožil in ga hoče z vsemi silami v pozitivnem smislu rešiti.

Vprašanje priznanja Rusije od strani Male antante in pa vprašanje vstopa Rusije v Zvezo narodov sta med seboj nerazdružno zvezani. Zakaj Rusija ne more biti sprejeta v Zvezo narodov, ako ni priznana od držav Male antante. Glede priznanja Rusije od strani držav Male antante pa je ostalo za ugodno rešitev nerešeno samo eno vprašanje, in to je vprašanje Besarabije. Sicer obstoja med Rusijo in Rumunijo pakt o nenapadanju, vendar pa bi Rumunija rada, da bi se Rusija Besarabiji formalno-pravno odpovedala, oziroma priznala njeno priključitev k Rumuniji. Ker pa tega Sovjeti nikakor ne morejo storiti, so diplomati sedaj našli novo formulo, na podlagi katere Rumunija lahko mirno ostane posestnica Bes-

arabije, ne da bi se bilo Sovjetom treba Besarabiji formalno-pravno odpovedati. Splošno mnenje diplomatskih krogov je, da se bo ta stvar kmalu ugodno rešila in da je priznanje Sovjetov od strani držav Male antante samo vprašanje nekaj tednov.

Potem, ko bo to rešeno, bo presta pot za pogajanja, ki naj uvedejo Rusijo kot članico v Zvezo narodov. Edina pomembnejša težava izhaja od Poljske, ki zahteva zase kot velesila stalen sedež v Zvezi narodov, ako se sprejme Rusija. Nekateri pa so mnenja, da Poljska še nima pogojev za velesilo. Rusija pa na drugi strani tudi želi, da bi se francoskemu koraku, ki gre za vstopom Rusije v Zvezo narodov, pridružila tudi Anglija. Politični krogi pravijo, da v tem oziru obstojajo od strani Anglije samo neznatne ovire, ki bodo gotovo kmalu premagane.

pod dojmom liberalizma, ki je družbo atomiziral in proglasil skrajni individualizem, kar je v ustavnem življenju dobilo izraza v tem, da je odnos z vsakega človeka kot poedinca statuiran napram največji svetni družbi, to je državi. V resnici pa človek sploh ni rojen kot državljani. Ni država tista, ki ga v bolečinah rodi, ampak mati. Predno je državljani, se pojavi v družini. Kri ga zveže z osnovno socialno edinico družbe, z družino, papir pa ga zveže z državo. Takoj tu se pojavi važno vprašanje: ali naj bo družina, ki je prva in tako važna socialna edinica, le stvar privatnega prava? Ali pa naj ima možnost, da kot družina oblikovno vpliva na višje družbe, občino in državo? Vse kakor moramo na drugi stavek pritrilno odgovoriti. Kako naj se to zgodi, mora ostati prepuščeno posameznim državam. Gotovo pa je, da bo stanovska država morala dati mnogo večji poudarek družinam kot osnovnim celicam družbe, kakor pa je delala to liberalna država, ki je silno zanamirala ravno družinsko vprašanje. Vsi vemo, kako redko se liberalna država pri svojih ukrepih ozira na družinske interese, kako malo ji je skrb, da odstrani zla, ki razjedajo zdravje družinskega življenja. Razven tega bi marksizem tega, kar danes preklada državni birokratizem po svojih aktih, mogla urediti sama družina, oziroma družinski poglavar ali pa vsaj zadruga, ki je bila baš med slovanskimi rodovi

čudovita naravna ustanova, katere sledovi so se ponekod še do danes ohranili. Zadruga bi z večjim uspehom in avtoriteto mogla prevzeti oskrbo sirot, pravno zastopstvo, ureditev dednih zadevščin itd., kakor pa delata to občina in država. Družina in njen podaljšek rodovina je pravzaprav nosilno ogrodje vsakega naroda, kar vidimo posebno jasno pri Judih, ki že stoletja niso državni narod, pa se ohranjajo vsled izredno zavestnih krvnih vezi in posebnosti.

Preidimo k soseski, k občini. V sodobnem državnem življenju je občina edina združba, ki je dobila svoj stalen izraz v javnem življenju. Državni upravni sistem je po navadi zgrajen na občinah in pokrajinah. V stanovsko urejeni državi mora tudi občina dobiti primeren, novemu mišljenju odgovarjajoče mesto, čigar bistvena značilnost mora biti mnogo večja samouprava, kakor pa so jo občine odmerile liberalne države. Isto velja tudi o pokrajinski samoupravi, kateri naj centrala ne jemlje opravil, ki jih le-ta more z lastno močjo izvesti. Z državnega stališča more biti decentralizacija le nekaj pametnega, ne le ker se uprava nasloni na organske sestavine države, ampak ima sleherni državljani tudi občutek, da soddločuje pri usodi skupne domovine, zato bo tudi rajše prevzemal nase bremena, ki jih bo družba od njega zahtevala.

O stanovih nimamo namena v tem

okviru več pisati, ker je o njih bilo že mnogo-krat posebej govorjeno. Brez dvoma so stanovi danes ključ za sestavo celotne človeške družbe sploh. Obenem pa se povedajo, da tvorijo kljub medsebojni socialni povezanosti organizme za sebe. Na tem družabnem pojavu pa je ravno zgrajen stanovski družabni red; tu pa grede tudi mnenja narazen, kako naj se preureditev družbe na tej podlagi izvede.

Stanovi kot veliki sestavni deli družbe bi morali v okviru države uživati gotovo samoupravo, ako naj se sploh doseže prvobitni namen stanovske družbe. Razine fašistične in diktatorske države pa stanovom te pravice ne priznajo, ampak vse določa in komandira centralna državna oblast, vse je strogo centralizirano brez slehernega sledu stanovske samouprave — seveda na veliko škodo države same in ljudstva.

Toda kljub vsemu je korporacijska misel na zmogljivem pohodu, čeprav mora čez mnogo zaprek in tesni, ki hočejo izmalčiti njeno podobo. Premagati bo treba še mnogo težkô, zlasti bo treba mnogo poguma pri prehodu iz sedanjih horizontalnih družabnih formacij v vertikalno stanovsko. Vendar pa je gibanje za stanovsko družbo in ljudsko državo naravno in zdravo in more tvoriti za vso bodočo dobo, ki je pred nami, bistven sestavni del v našem socialnem programu. Drin.

Nemški minister Göring v Belgradu

„Nemčija se veseli, da je Jugoslaviji uspelo
stopiti na čelo balkanskih držav“

Belgrad, 16. maja. m. Danes ob 17.30 je prispel s svojim letalom na zemunsko letališče predsednik pruske vlade in letalski minister dr. Göring, ki potuje za binkošne praznike v Atene. V drugem letalu pa je prispelo njegovo spremstvo, v katerem se nahajajo državni podtajnik v letalskem ministru Miloh, državni podtajnik v pruskem predstavništvu vlade Körner z ženo, predsednik pokrajine Hessen, princ von Hessen z ženo, hčerko italijanskega kralja in kraljice, in osebni adjutant Göringa, major Jakobi. Pred prihodom Göringa in njegovega spremstva so prišli na zemunsko letališče nemški poslanik von Heeren z vsem osebjem poslanstva, g. Neuhäsen, predstavnik Luftbanse v Belgradu, Majdanac iz protokola v zunanjem ministru, polkovnik Bora Mirković, poveljnik letalske brigade, podpolkovnik Miodrag Tomić, poveljnik 6. lovskega polka ter zastopniki domačega in inozemskega tiska.

Točno ob 17.30 je sirena naznanila, da se bliža predsednik pruske vlade in nemški letalski minister dr. Göring s svojim letalom zemunskemu letališču. Par trenutkov nato sta se pokazali na obzorju dve veliki letali, eno rdeče, drugo sivo. Obe letali sta napravili nekaj krogov nad letališčem in se je nato pričelo spuščati trimotorno letalo rdeče barve. Za pilotskim mestom je sedel sam g. Göring, ki je takoj potem, ko je letalo pristalo, izstopil, dobro razpoložen in z nasmehom na ustih. Najprej je pozdravil nemškega poslanika na našem dvoru von Heerena, ki je nato predstavil dr. Göringa navzočim zastopnikom oblasti.

Dr. Göring je nato v slavnostni dvorani zemunskega letališča sprejel častnike, ki jih je pozdravil in vsakomur posebej dal roko. Göring jim je, potem ko je povdaril čisto privatni značaj svojega potovanja v Grčijo, podal sledečo izjavo:

„Prepričan sem, da nemški narod goji najiskrenejše simpatije do Jugoslavije. Pred nekaj dnevi so bili pri nas vaši častniki in zelo obžalujem, da se nisem mogel osebno seznaniti z njimi, trdno pa verujem, da bom za to imel kmalu priložnost, ker bom prišel v Jugoslavijo za del časa in bom obiskal Dalmacijo in Kotor, kakor sem obljubil Vašemu poslaniku g. Balugdžiću v Berlinu. Vsa Nemčija z zadovoljstvom gleda na velik napredek Jugoslavije v zadnjih 10 letih in Nemčija je vesela, da je Jugoslaviji uspelo stopiti na čelo balkanskih držav. Nemčija se nadalje raduje, da so se obnovili prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Nemčijo, je nadaljeval dr. Göring, in želi, da moja in moje vlade in nemškega naroda, da bo to prijateljstvo dolgotrajno.“

Končno je dr. Göring dejal, da je imel zelo lepo vreme na potovanju. Dejaj, da je zemunsko letališče idealno in da razen Tempelhofa še ni videl tako lepo urejenega letališča. Dr. Göring je nato sedel z nemškim poslanikom v avtomobil ter se odpeljal na donavsko pristanišče v Zemun. Na pristanišču mornariškega poveljstva sta čakala nanj in na njegovo spremstvo dva motorna čolna, ki sta vse skupaj prepeljala v Belgrad. Dr. Göring se je po prihodu v Belgrad takoj odpeljal v nemško poslatništvo, kjer ostane do jutri popoldne kot gost poslanika von Heerena. Tekom popoldneva obišče nemško in srbsko vojaško pokopališče, kjer položi vence na grobove padlih vojakov.

Madjarska na zatožni klopi

Praga, 16. maja. V ženevskem napadu madžarske vlade na Jugoslavijo, ki se vsa češkoslovaška politična javnost ukvarja z njim, vidijo v Pragi nov predznanost poskus Madžarov, da bi z obtoževanjem Jugoslavije zvalili s sebe odgovornost za vse nedovoljene akcije, ki se z njihovega ozemlja pripravljajo proti Jugoslaviji in njenemu edinstvu. Madžarov ne more nihče prekositi, kadar gre za to, da se resnica prebrne in kadar bi hoteli svoje volje ponašanje prikazati v nedolžni obleki jagnjet. Pritožujejo se zoper Jugoslavijo, sami pa sprejemajo veleizdajalce in plačujejo zaklete sovražnike Jugoslavije. Lepo so jih sprejeli in jim dali velike finančne podpore. Pod pokroviteljstvom madžarskih oficijev se organizirajo tečaj, kjer se urijo prekučniki v metanju bomb in peklenjskih strojev in pošiljanju teroristov v Jugoslavijo. Najzanežje takšno središče je Janka-Pusta blizu Velike Kanize. Iz tega kraja pa tudi iz drugih pošiljajo te izveščane teroriste čez mejo v Jugoslavijo. Madžarske oblasti jim dajejo potne liste na razna imena in dovoljenje za prehod meje. Večina napadov, ki so se pripetili v Jugoslaviji v zadnjih štirih letih, so pripravili na Madžarskem z direktno ali indirektno podporo madžarskih oblastev.

Tudi v Italiji so organizirali podobno teroristično akcijo in sicer v nič manjšem obsegu kakor na Madžarskem. Zadošča navesti, kako so o priliki zadnjih incidentov v Liki jeseni 1932 poslali iz Italije velike količine orožja in da so poizkus atentata

na Nj. Vel. kralja Aleksandra v decembru v Zagrebu pripravili z direktno podporo italijanskih fašistov v Italiji. Pri tej priliki so tudi ugotovili, da vezbajo italijanski vojski in fašistični učitelji teroriste pod vodstvom Paveliča, Perčeca in podobnih po raznih taboriščih v Bolgotaru in po drugih italijanskih krajih in da jih pošiljajo v Jugoslavijo z bombami, revolverji in peklenjskimi stroji italijanskega proizvoda. Ali ta dejstva mar ne zadoščajo? Ali Jugoslavija, ki se brani pred terorističnimi akcijami, kolektivno organiziranimi na Madžarskem in v Italiji, nima pravice, da se brani?

Ni dvoma, pišejo listi dalje, o tem, da bo Jugoslavija pristala na razpravo o tej pritožbi. Podobno pišejo tudi drugi listi. Potem se bo razgalila vloga Madžarske in Italije pri delu kršenja miru v Evropi.

Budimpešta, 16. maja. a. Budimpeštansko časopisje piše zelo razburjeno o odpoklicu dr. Jurija Tomišića, ki je v imenu Jugoslavije vodil pogajanja za podaljšanje trgovinske pogodbe med Madjarsko in Jugoslavijo, ki je večeraj potekla. »Pester Lloyd« piše, da je to dokaz, da je Jugoslavija nerazpoložena napram rimskim protokolom. Resnica pa je ta, da ta korak pomeni upravičeno reakcijo Jugoslavije na obtožbo Madjarske v Ženevi.

Zopet velika rudniška nesreča

Mons, 16. maja. (a) V rudniku v okolici Monsa je eksplodiral treskavi plin, 40 rudarjev je mrtvih. Bruselj, 16. maja. p. Belgijska zbornica je imela danes žalno sejo zaradi rudarske nesreče. Nadalje je zveza belgijskih premogovnih podjetnikov sklenila, da bo odložila znižanje plač rudarjev, ki bi se moralo izvesti te dni, na 3. junij.

Goljufija za goljufijo

Bayonne, 16. maja. c. Bayonne je postal pravi eldorado milijonskih goljufij. Večrati so odkrili afero s ponarejanjem poštne nakaznice. Država je oškodovana za več milijonov frankov.

Zračni vlak

Moskva, 16. maja. c. Tukaj so se zadnje dni vršili poskusi s tako zvanim zračnim vlakom. Motorno letalo je vlekel za seboj 3 do 4 brezmotorna jadralna letala, ki so se odklopila nad mestom, kamor bi potovali potniki, in so povsod srečno pristala. Ker so vsi poskusi brezhibno uspeli, je vlada sklenila, da v najkrajšem času uvede stalne zračne vlake med Moskvo in Krimom.

Pariška mestna delegacija v Belgradu

Belgrad, 16. maja. m. S snočnjim brzovlakom so prispeli iz Aten v Belgrad pod vodstvom pariškega župana Fuquet, odborniki pariške občine, ki so napravili ob tej priliki uradni obisk jugoslovanskega prestolnice. Odbornikom pariške občine so snoči priredili na železniški postaji prirčen sprejem zastopnikov naših oblasti. Po sprejemu na kolodvoru je bil sprejem na francoskem poslanstvu. Francoski gostje so danes obiskali kraljev dvorec na Dedinjah. Od tu so se gostje podali v zunanje ministarstvo, kjer jih je sprejel naš zunanji minister Jevtič. Kmalu nato so se odpeljali v mestno občino, kjer so bili prirčeno sprejeti od strani predsednika belgrajske občine Petroviča, ki je v svojem pozdravu med drugim naglasil: »Vaš prihod je za nas nova moralna vzpodbuda, da vztrajamo na poti, po kateri hodimo, tudi v bodoče.« Njemu je odgovoril predsednik pariške občine Fuquet, ki se je zahvalil za prirčen sprejem.

Osebnosti

Belgrad, 16. maja. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za pošto in brzojav so povišani: za šefa splošnega odseka dr. Ivan Lamut, višji svetnik, za šefa poštnega odseka Anton Suhač, poštni svetnik, za šefa brzojavno-telefonskega odseka dr. Joško Lebar, višji svetnik, za šefa gospodarskega odseka Tilen Epih, svetnik, in za šefa računsko-kontrolnega odseka dr. Franc Janžekovič, višji svetnik.

Seja ljubljanskega občinskega sveta

Ljubljana, 16. maja.

Danes ob 5 popoldne je bila redna seja ljubljanskega občinskega sveta. Sejo je otvoril in vodil župan dr. Puc, ki se je najprej spominjal z lepimi besedami pokojnih dr. Janka Brejca, o. Hugolina Sattnerja in meščanov Josipa Tonija ter Tomaža Bizilja. Nato je sporočil, da je ministarstvo potrdilo občinski proračun z nekaterimi razlikami, tako da so prejemki občinskih uradnikov reducirani še za pol do 1 odst., da je črtana brv čez Gruberjev prekop in še nekateri stvarni izdatki. Banska uprava je potrdila statute Mestne hranilnice.

Finančnega odseka poročilo je podal Tavrčar. Predložil je računski zaključek Mestne hranilnice za l. 1933, ki je bil soglasno sprejet.

Poročilo gradbenega odseka je podal ing. Beve. Tudi predlogi tega odseka so bili soglasno sprejeti. Med drugimi sklepi je omenbe vredna ta, da je bila odklonjena prošnja ing. Herberta Luckmanna za parcelacijo zemljišča ob Janežičevi cesti.

Poročilo personalno-pravnega odseka je podal dr. Šubič. Občinski svet je sprejel med drugimi tudi predlog odseka, da se podeli meščanstvo zaslužnemu organizatorju slovenskega planinstva Alojziju Knafelcu, prosvetnemu delavcu Alojziju Potočniku, zaslužnemu obrtniku Martinu Radovanu in dolgoletnemu predsedniku »Slavca« Ivanu Dražilu. Občinski svet je dalje sprejel predlog odseka za volitve v novo upravo Mestne hranilnice in so bili nato soglasno izvoljeni naslednji člani: Anton Agnola, ing. Ladislav Beve, dr. Jože Bohinjec, Ivan Frelib, Ernst Hieng, Rado Hribar, Janko Jovan, Dragotin Kosem, dr. Rudolf Krivic, dr. Ivan Modic, Josip Olup, Viktor Rohman, Albin Smerkolj, Karl Soss, mr. Rihard Sušnik, Pero Sterk, Franc Strukelj, Josip Turk, Miroslav Urbas in Karol Vidmar.

OBRAVNAVA O ZNIŽANJU PREJEMKOV URADNIŠTVU

Podžupan Jarc je nato prebral naslednji nujni predlog:

Vlada je izdala (gl. Službeni list 21. aprila 1934, 32. kos) več uredb oz. določb o draginskih dokladah drž. uslužbenec in drž. upokojencev, o prejemkih uradniških pripravnikov in pogodbenih uradnikov in o velikosti nagrade dnevnice in honorarjih uslužbenec.

Vlada je pa segla še dalje in izdala 11. maja na podlagi istega pooblastila tudi še uredbo o znižanju prejemkov občinskih nameščencev, zaposlenih v upravnih službi, podjetjih in drugih ustanovah kakor tudi uredbo o znižanju plač državnim nameščencem.

Te uredbe pa vsebujejo, kakor se je pokazalo pri izvajanju, toliko trdot, da je nujno potrebna njih takojšnja revizija. Pomisleke vzbujajo zlasti tudi dejstvo, da se je izdala uredba glede občinskih uslužbenec, ne da bi bila občinam sploh dana prilika, da označijo svoje stališče.

Zato predlagam, naj občinski svet sklene takole:

1. Občinski svet MOL smatra za neumestno, da so se določila min. uredbe z dne 21. aprila 1934 aplicirala tudi na občinske uslužbence in to, ne da bi se zaslila občinska uprava. Gospodu županu se obenem naroča, naj stori v tem oziru primerne korake pri ministru financ in pri zvezi mest.

2. Občinski svet MOL izraža odločno željo, da se omenjena uredba tudi kolikor se tiče državnih in banovinskih nameščencev, ki so tudi občani mesta Ljubljane in ž njim gospodarsko zvezani, takoj temkito revidira.

3. Posebej opozarja občinski svet MOL na pravno nesigurnost, ki bo nastala vsled te uredbe in na katastrofalne posledice pri tistih uradnikih, ki so na podlagi dosedanjih zakonitih zajemnih prejemkov sami ali skupaj s svojimi sorodniki si zgradili lastne domove.

UTEMELJITEV

V utemeljevanju svojega nujnega predloga je podžupan Jarc poudarjal, da še nobena uredba ali zakon o znižanju prejemkov ni povzročil toliko nevolje. Zakaj? Uredba proti dvojnemu zaslužkarstvu, kakor smo jo dobili, strelja daleč preko cilja in sloni na napačnih premis-

Občni zbor akademske sekcije za univerzitetno knjižnico

Ljubljana, 16. maja.

Danes popoldne se je vršil v zbornični dvorani izredni občni zbor akad. sekcije za univerzitetno knjižnico, ki se ga je udeležilo okoli 350 akademikov. Ves čas je bil na zboru prisoten tudi rektor dr. Slavič. Po izčrpnem odobrovanju poročila, ki ga je podal predsednik Petre, je isti podal v imenu vsega odbora njegovo ostavko, ker so ostala vključ veliki poštrevnosti in vključ najidealnejšemu stremljenju slovenske akademske mladine vsa prizadevanja, da se doseže zgradba biblioteke, zaman. Zaprla so se vrata tam, kjer bi bila dolžnost izpolniti to veliko vrzel slovenske univerze.

K debati je predsedniškemu poročilu se je oglasil najprej akad. K. S. Nato je povzel besedo akademik Zebot Ciril, ki je s stvarnimi statističnimi podatki in primerjavami popolnoma utemeljil zahtevo slovenskega ljudstva, da mu država sežida univerzitetno knjižnico, brez katere slovensko univerzo ne moremo smatrati za popolno. V tem smislu je potem tudi izzvenel ves občni zbor v eno samo zahtevo po takojšnji zidavi knjižnice.

Nato so se vršile volitve novega odbora, ki so bile zelo burne. Zmagala je lista z nosilcem akademikom Turnškom, ki je prejela 179 glasov. Volitvam so sledile slučajnosti.

Razpoloženje občnega zbora in močna zahteva po postavitvi knjižnice izključno od strani države pa je dobila najkonkretnjejšo obliko v predlogu akad. Casaria: Vsi, kakršnikoli denarni prispevki za knjižnico, ki so in ki bodo potekli iz našega ljudstva, se naj zberejo v poseben fond, ki se naj ne porabi za zidanje biblioteke, ampak izključno za izpopolnjevanje knjižnice predvsem s knjigami, ki obravnavajo slovenska zgodovinska, kulturna in druga vprašanja. V tem predlogu je praktično izražena in podana pot, ki edina vodi do knjižnice, katero zahtevati ima naš narod popolno pravico.

Pripomniti pa moramo, da je občni zbor tudi živo dokazal, kje so stremljenja in zahteve resne, a kje je vključ ostrožvenecim frazam — demagogija.

Občni zbor, ki je bil mestoma zelo buren, je bil zaključen ob polsedmih.

Dunaška vremenska napoved: Najprej bo pri južnih vetrovih še jasno in toplo, kasneje pooblačitev z zapada sem, pojutrikšnjem mogoče zopet mrzel zrak.

sah. Kaznovan je tisti, ki živi skupaj s svojimi roditelji. Vdova, ki s težavo šola svoje otroke, je doživela, da so sedaj kaznovani otroci, ki jo podpirajo na stara leta.

Podžupan je nato navajal mnogo kričečih primerov, kako starši prejemajo malenkostne pokojnine, njihovi otroci, ki so v javni službi, pa so izgubili na dohodkih več kot še enkrat toliko. Rečel ima vtis, kakor da je samo on udarjen. Govornik navaja primer uradnice, ki ima milijonsko premoženje in je sama, pa ji sploh ni bilo nič odtegnjeno. Prejemki državnih uslužbenecv so podlaga za splošni kredit in za stavbno delavnost, saj je mnogim zadržam jamčila banovina oziroma mestna občina. Ali naj sedaj banovina in mestna občina plačujeta amortizacijo stavbnih dolgov, ko nameščenci izgubljajo dohodek. Proračun mestne občine je bil odobren, nihče pa ni vprašal mestne občine o tej uredbi. S tem je razveljavljena tudi občinska pragmatika in kršena avtonomija mesta. Ne sme se trgati sina in hčere od roditeljev, moza in žene.

Ker uradniki z zasebnim premoženjem s to uredbo sploh niso bili prizadeti, se vidi, kako potreben je edino pravični davek: dohodnina. Pravično bi bilo obdavčiti one z velikimi dohodki, malim ljudem pa zagotoviti eksistenčni minimum.

DR. ŠUBIČ

Dr. Šubič izjavlja, da se popolnoma strinja s predlogom g. podžupana in da ta uredba, ki ima sicer namen, omogočiti zaslužek brezposelnim, povzroča nove krivice. Mnenja pa je, naj se predlog odkaze personalno-pravnemu odseku, ki naj po 10 dnevih pooblasti župana, da ukrene vse potrebno.

KOSEM

Kosem, ki brani uredbo, poudarja, da je brezposelnost največje zlo in da imajo brezposelnost pravico do dela. Ta uredba je v korist brezposelnim in pomenja plemenito kretnjo. Res so trdote vmes, v načelu pa je uredba zdrava. G. podžupan je navajal razne primere. Tako n. pr. izgubi del dohodka sin vpokojene vdove, ni pa povedal, da so vdove, ki sploh ne izgube nič. Če se je že govorilo o brezposelnosti, bi bilo pravilno poudariti, da izgube oni, ki nekaj imajo, na korist onim, ki sploh ničesar nimajo. Če se naglaša avtonomija mestne občine, bi bilo treba vedeti to prej, ko bi mesta občina v svoji avtonomiji lahko kaj storila za brezposelne. (Medklje: »Mestna občina je dala že milijone!«) Brezposelnim imajo pravico, da se nekaj zanje stori in čudno je, da se ni že poprej v tem smislu delalo. Ne smemo čakati, da si brezposelni sami vzamejo pravico. Govornik je za to, da se trdote uredbe omilijo, toda tudi prizadeti morajo nekaj doprinesiti za omiljenje brezposelnosti.

Ker se je izjavil tudi podžupan Jarc za predlog dr. Šubiča, je bil njegov nujni predlog odkazan personalno-pravnemu odseku, da o njem sklepa in da v desetih dneh predloži svoje predloge g. županu s primernim pooblastilom.

ZOPER OBREKOVANJA

Podžupan Jarc je nato interpeliral župana, da neki mestni uradnik razširja o njem govorice, češ, da je on zakrivil s svojim posredovanjem to uredbo ter je zahteval disciplinsko postopanje proti temu uradniku; dalje je podžupan zahteval od župana ugotovitev, da je delal v Belgradu samo za korist mestnih uslužbenec.

Župan je obljubil podžupanu, da bo zadevo obrekovanja preiskal in ukrenil vse potrebno, dalje je povdaril, da je g. podžupan v resnici vedno delal v korist mestnih uslužbenecv ter je zavrnil tudi vso, da bi zveza mest sama zahtevala slične uredbe ter je prečital tudi brzojavno potrdilo od predsednika zveze zagrebškega župana prof. Krbeke.

Sledila je še interpelacija Zemljiča o Aleševčevi cesti, na katero je dal župan zadovoljiv odgovor.

Po javni seji se je vršila tajna seja, ki je obravnavala razne osebne zadeve mestnih uslužbenecv.

Razsodba v ponarejevalski aferi
Glej poročilo na tretji strani

Po dvehurnih govorih in po enournem posvetovanju malega senata je predsednik g. Fran Orožan objavil med splošno tišino sodbo, s katero so bili obsojeni:

Basilisco Armido na 3 leta robije in 1000 Din denarne kazni, ki se spremeni eventualno v 10 dni robije. Besednjak Albert na 3 leta robije in 1000 dinarjev kazni oziroma 10 dni robije. Golebiowski Roman na 2 leti in pol robije ter 1000 Din denarne kazni ali 10 dni robije. Baraga Ludvik na 8 mesecev strogega zaporu in 10.000 Din denarne kazni ali 100 dni strogega zaporu. Vsi tudi v izgubo častnih pravic za dobo 5 let. Stupica Stanko pa se oprošča kazni v smislu § 280 kazenskega postopka zaradi pomanjkanja dokazov. Vsem obsojencem se je vrtel v kazni preiskovalni zapor.

V razlogih je predsednik v prvi vrsti poudarjal, da je napravil na sodišče najboljši vtis obtoženec Albert Besednjak, ki je vse po resnici povedal. Ustanovil se je poseben komplot za razpečevanje ponarejenih bankovcev. Basilisco je bil zasnovatelj, druga dva obtoženca pa sta organizacijo izpeljala. Obsojenci so po svojih branilcih prijavi deloma revizijo, deloma pa priznavali prejšnje kazni. Državni tožilec pa je prijavil priziv zaradi preizkušnje kazni.

Za izid procesa je vladalo proti večeru veliko zanimanje med trgovskimi krogi. Dvorana je bila nabito polna ob razsodbi. Obravnava se je končala ob 21.30.

★

Drobne vesti

Los Angeles, 16. maja. p. Večrati aretirana bandita, ki sta odvedla milijonarja Gettla, sta bila danes že obsojena oba na dosmrtno ječo.

Dunaj, 16. maja. c. Na tukajšno češko ljudsko šolo je bil nocoj izvršen atentat. Na dvorišče šolske zgradbe je bila vržena granata silno nevarnega kalibra. Granata ni popolnoma eksplodirala in zato ni povzročila prevelike škode.

London, 16. maja. AA. Iz Bombaya poročajo, da je tamkaj prišlo do neredov. Stavkajoči delavci so bili nasilno zavzeli neko veliko predilnico, odkoder jih je policija hotela pregnati. Ker izlena ni so hoteli predilnico zapustiti, je policija začela streljati. Dva delavca, sta nevarno ranjena.

Razpečavanje ponarejenih tisočdinarских bankovcev

Zanimiva razprava pred ljubljanskimi sodniki

Ljubljana, 16. maja.

Današnji veliki proces, ki se je ob 8.30 pričel pred malim kazenskim senatom proti razpečevalcem tako zvanih »tržaških ali Perčecovih tisočdinarских falsifikatov«, sprva ni privabil mnogo občanstva, ker ni bilo obveščeno po časopisju, pač pa so pozneje napolnili razpravno dvorano mnogi ljubljanski boljši ljudje, osobito iz bančnih in trgovskih krogov, ki jih ta proces najbolj zanima. Omenjeni falsifikati so bili izredno dobro izdelani, tako da jih lajki, ki nima mnogo z bankovci opravka, ni mogel razločevati od pravih. Falsifikate so tihotapci iz Italije ponujali za 150 do 200 Din za komad.

Malemu senatu je predsedoval s. o. s. g. Fran Orožen, kot sodnika sta bila g. Ivan Kralj in dr. Fran Kovač. Javno obtožbo je zastopal vrhilec dolžnosti šefa državnega tožila g. Viljo Lavrenčak. Obtožence so branili po vrstnem redu odvetniki: dr. Joahim Ražem, dr. I. C. Oblak, dr. Vladimir Pegan, dr. Zirovnik in dr. Vladimir Knaflič.

Na zatočni klopi so sedeli: Armido Basilio, 53letni trgovec iz Trsta, ki se je kmalu po prevratu preselil v Ljubljano ter je sprva vodil eno trgovino v Trstu, drugo v Ljubljani. Leta 1924 pa je tržaško trgovino likvidiral. Zaposlil je zadnje čase za naše državljane ter je že dobil zagotovilo, da bo sprejet v občino Šmarca pri Kamniku.

Drugi obtoženec je Tržčan, 46letni trgovski potnik Albert Besednjak, stanujoč v Ljubljani. — Tretji je Poljak Roman Golebiowski, rojen 1890 v Zboisku pri Lvovu, solastnik trdke »Jugoreklame«. Ta je od ljubljanske občine dobil zagotovilo sprejema v domovinsko zvezo. — Četrty je 43letni mehanik in trgovec Ludovik Baraga iz Ljubljane in peti 28letni Stanko Stupica, trgovec v Šmarju pri Jelšah.

Drž. tožilec obremenjuje

da so Basilio, Besednjak in Golebiowski sporazumno dajali v promet ponarejene tisočdinarске bankovce stalnega bančnega izdaja iz leta 1920, tako zване »tržaške falsifikate št. 14«, in da je Basilio Armido okoli 20. avgusta lani v Ljubljani naročil in sprejel za razpečavanje od nekega Tržčana Andreja Gianuzia sto komadov takih falsifikatov, ko mu je obljubil za to plačilo 15.000 Din in da mu povrne potne stroške iz Trsta v Ljubljano ter nazaj. Albert Besednjak je od prvega prevzel 50, odnosno 78 falsifikatov ter jih izročil Golebiowskemu, ki je za nje zastavil Basilio svoj avto za 15.000 Din. Nato sta Albert Besednjak in Roman Golebiowski štirikrat potovala v Zagreb, da bi tam falsifikate spravila v tečaj. Tam sta stopila v stike z nekim Bonačičem. Golebiowski sam je 6. septembra izročil Ludoviku Baragi en falsifikat, nekaj dni kasneje pa še devet komadov. Golebiowski je dalje 6. septembra lani izročil Stanku Stupici osem falsifikatov proti plačilu 700 lir in 1000 Din. Ludovik Baraga je 8. oktobra izročil dva falsifikata Kreditnemu zavodu v kritje menice 5576 Din. Zadnji, Stanko Stupica, pa je oktobra oddal en falsifikat na pošti v Šmarju pri Jelšah, drugega je zamenjal pri Haelbachu v Celju, tretjega pa pri trdku Kiffmann v Mariboru. Obtožnica nato obširno utemeljuje obtožbo ter sloni v bistvu na rezultatih sodne preiskave in izpovedb obtožencev, ki si nasprotujejo ter skušajo prvi trije obtoženci zvaliti krivdo drug na drugega. Golebiowski obremenjuje zlasti zadnja dva obtoženca. Uvodoma obtožnica navaja, da je zagrebška policija 12. oktobra aretirala Alberta Besednjaka in Romana Golebiowskega zaradi suma razpečavanja ponarejenih tisočdinarских bankovcev. Pri obeh je zaplenila 78 falsifikatov.

Po prečitani obtožnici je predsednik pozval obtožence: »Govorite čisto resnico! Nobenega ne tlačite notri, bo bolje za vas!«

Zasliševanje obtožencev

Kot prvi je bil pozvan, da poda svoj zagovor trgovec

Armido Basilio.

Govoril je tiho. Njegova izgovorjava slovensčine, pomešana s srbohrvaščino in laščino, je vzbudila precejšnjo pozornost. Predsednik: »Kako je bilo z bankovci? Obtoženec je nekaj nerazločno izgovoril in nato omenjal, da je prišel k njemu neki Tržčan, ki ga je vprašal, ali ve, da krožijo tržaški falsifikati. »Človek je došla k meni v pisarno. Rekla mi je, da ima sto komadov po 1000 Din. Rekla sem mu, da se ne bavim s takimi stvarmi. Zahtevala je ta človek 15.000 Din za sto komadov. Tisto dopoldne je došla Besednjak. Besednjak se je nato ponudil, da dobi za 15.000 Din jamstvo. Basilio je govoril Gianuziju: »Imam dosta posla. Imam dosta denarja, ne rabim! Besednjak je potem »prinesla garancijsko pismo od Golebiowskega. On ga je bila zadovoljna. Gianuzi je pozneje prinesel paket in ga izročil Basilio. Predsednik: »Koliko časa ste poznali Gianuzija? Obtoženec: »Od leta 1920. Takrat je bila pri meni, potem ne več. Predsednik: »Kdo je ta Gianuzi? Obtoženec: »Iz Trsta!« — »Noben ga tam ne pozna!« — »Naj pride sem v Ljubljano!« — »On že ne bo prišel. Obtoženec je nato v podrobnostih opisoval, kako so barantali za falsifikate in kako jih je izročal sam Besednjaku. Golebiowskega je poznal, ker ima garažo v Kapitljski ulici, kjer ima tudi sam svojo pisarno.

Albert Besednjak pripoveduje

Bil je od leta 1932 pozimi v službi pri Basilio. Potoval je za njegovo trdko »Jugospecial«, ki prodaja »umetniške slike«. Predsednik: »Kako je bilo z bankovci? Obtoženec: »Nekaj tako, kot je povedal Basilio, nekaj drugače. Basilio me je pogovarjal. Tožil mi je, da ima preveč denarja. Naj. Rekel je: Kaj, če bi se dalo dobiti ponarejen denar? — Čez mesec pa mi je že povedal: Našel sem človeka, ki ima falsifikate! Predsednik: »Kako je nato šlo naprej? Obtoženec: »Čez tri dni sem stvar povedal Golebiowskemu na cesti. Tožil mi je, da ima velike skrbi za družino. Obtoženec mu je nato pojasnil, kaj ima Basilio in ali bi on mogel dati garancijo za 15.000 Din. Golebiowski je podal garancijo, izstavil je garancijsko pismo za svoj avto. Basilio je v to pristal. Nato je obtoženec drastično in podrobno opisoval, kako sta štirikrat potovala v Zagreb. Prvič sta šla 1. septembra in se peljala kar do Sunje. Naposled sta se ustavila v Zagrebu, kjer se je srečal z znancom iz šibenjskih zaporov, Bonačičem, kateremu je zadevo zaupal. Z njim je stopil v poslovne zveze. Bonačič sam ga je vprašal, ali ima

ponarejen denar. Ta mu je nasvetoval, da naj za ta denar kupijo hranilne knjižice. Vrnila sta se brez uspeha v Ljubljano. Prav tako so bila ostala tri pota brez vsakega uspeha. Pri zadnjem potovanju, 11. oktobra, pa sta bila zasačena. Izdal ju je Bonačič.

Na vprašanje branilcev, ali je Basilio imel kak dobiček, je Besednjak odvrnil: »Imel. Dobil je 500 lir, ki sem mu jih dal za falsifikate.«

Roman Golebiowski obremenjuje

Obtoženec je sprva navajal vse močnejše razbremenilne okolnosti. Albert Besednjak ga je naprosil, da bi izstavil garancijsko pismo za 15.000 Din. »Bil sem previden. Pismo sem dal, avtomobila pa ne.« Besednjaku je dal uro in prstan, da je to zastavil v zastavljalnici. Dobil je 405 Din. Dal mu je 200 Din za stroške Tržčanu, ki je prinesel bankovce. Besednjak je 29. avgusta prišel k njemu in dejal: »Oseba je že tukaj. Treba se je pobrigati!« Pozneje je Besednjaka prijel, kako se imenuje dotična oseba in kje stanuje. Odvrnil je: »Sartori ali Sadori. To je postranska stvar. Stanuje pri Mikliču.« Pa ni bil tam nikdo s tem imenom. Prvič sta šla razpečavati 1. septembra. V Sunji nisva nič prodala. Tako tudi ne v Sisku. V Zagrebu je bila stiska za denar. Besednjak pa je dejal: »Saj imamo dosti denarja! Obtoženec si je ogledoval pri neki gospe tudi briljantni prstan, hotel ga je kupiti, toda bal se je. Sploh je bil obtoženec pri teh poslih zelo bojazen. V nadaljni svoji izpovedbi je zelo obremenil četrtega obtoženca Ludovika Barago, češ, da mu je povedal, da mu je izročil falsifikate. Dal mu jih je deset za pisalni stroj. Prav tako je obremenil zadnjega obtoženca, s katerim se je srečal prav tisti večer, ko je dal Baragi bankovce. Peljal ga je pozneje na svoje stanovanje ter mu pokazal ponarejen bankovec. Pozneje mu jih je dal osem.

Zagovor četrtega obtoženca

Obtoženi Ludovik Baraga je odločno izjavil: »Sploh ni res, kar pravi Golebiowski. Ni res, da bi kakšen ponarejen tisočak razgledoval, še manj, da bi dobil za pisalni stroj 9 ponarejenih bankovcev.« Obtoženec je bil prepričan, da mu je dal Golebiowski prave bankovce. Predsednik: »Golebiowski je drugače izpovedal! Obtoženec: »Ni res, da bi bil 6. septembra z njim v Emonik! Predsednik: »Kdaj je vam dal 10.000 Din? Obtoženec: »Njegov datum sploh ni pravi. Dal mi jih je dne 2. oktobra ob 2. Poprej nisva nikoli govorila. Bankovce sem dal v blagajno.«

Predsednik: »Kako je bilo z menico pri Kreditnem zavodu? Obtoženec je navajal, da je prišel bankin sluga k njemu kasirat menico. Dal mu je 2 tisočaka. Pozneje je prišel sluga nazaj in ga pozval, da naj gre v banko. Tu so povedali, da je dal dva falsifikata. »Bil sem popolnoma pa! Misli sem, da me bo mrtvoud zadela! Ostalih 8 bankovcev je nato raztrgal in vrnil v kloset. Sedaj se keša, da je to storil. Če bi bil vedel, kakšne posledice bodo, bi jih bil obdržal.

Zadnji obtoženec Stupica Stanko

je prav tako zavrnil obremenilno izpoved Golebiowskega. Res je bil kritično noč z njim skupaj. Toda ni mu pokazal nobenega falsifikata. Po poroki se je odpeljal z nevesto v Rim. Kar je v Zagrebu priznal, je storil, ker so vanj silili in se je bal policije. Bil pa je prve dni vse zbežan, kajti hudo je, da gre človek takoj po poroki v zapor. Zakaj ga Golebiowski notri tlači, ne ve.

Drž. tožilec: »Golebiowski! Zakaj ta dva obremenjujete? Golebiowski: »Ne morem drugače govoriti čiste resnice, tako kot mi Bog pomaga!« Branilec: »Ali mislite, da boste dobili kako premijo za to?«

Zasliševanje prič

Nato se je začelo zasliševanje prič.

Priča Loize Kovač, nameščenic ljubljanske uni-verze, je za obtožena Stupico izpovedal razbremenilno. V vseh podrobnostih je opisal večer, ko je Stupica praznoval fantovščino in sta se pozno v noč srečala z Golebiowskim. Stupica se je z njim, Golebiowskim in Habjanom zamudil v kavarni »Zvezda« do policijske ure. Nato so se odpravili proti domu. Golebiowski je stanoval v Židovski stezi. Stupica je prenočeval pri priči v Križevniški ulici. Priča s poudarkom: »Vsi štirje smo šli skupaj do mojega stanovanja, nato se je Golebiowski poslovil.« Predsednik: »Ni morda Stupica odšel pri Židovski stezi za nekaj časa z Golebiow-

skim na njegovo stanovanje?« Priča je to absolutno izključila.

Obtoženec Golebiowski je kakor napram obtožencem, vztrajal pri svoji navedbi, trdeč, da je Stupica odšel za četrte ure od tam na njegov dom. Takrat sta uredila kupčijo z falsifikati.

Priča Peter Čapek, blaginjak Kreditnega zavoda, ki je prejel 2 ponarejenca od trgovca Baraga na račun zapadle menice. Popisal je nato ves dogodek z Barago.

Priča gospa Marija Baragova, žena obtoženca, je povedala, kako sta se ona in njen mož seznanila z Golebiowskim kot zastopnikom veleseja. Pričela sta z njim trgovske posle. Bil je Golebiowski trdkri dal časa dolžan večjo svoto. Dne 2. oktobra je prišel v trgovino, da kupi pisalni stroj in da poravnava svoj dolg. Pobahal se je, da je dobil večjo pravdo z velesejem. Po odkritju v Kreditnem zavodu sta z možem pregledala bankovce. V svoji razburjenosti je predlagala možu, da falsifikate takoj uničita.

Priča, pol. podnadzornik Peter Kette ni povedal nič tehtnega, samo to, da je Golebiowski prevročekven človek. Imel je pogostokrat konflikte s policijo.

Priča Ana Golebiowska, žena drugega obtoženca, je izpovedala o Stupici naravnost nasprotno kakor priča Kovač. Usodne noči je mož okoli 1 ponoči prišel domov s Stupico ter sta ostala četrte ure v kuhinji. Spoznala je Stupico.

Sledila je živahna konfrontacija med pričami L. Kovačem. Ta je vztrajal, da so šli domov skupaj po policijski uri okoli poltreh. Ana Golebiowska pa, da je to bilo ob 1.

Obremenila priča Ivo Bonačič se vabilu ni odzval. Njegov sin je sodišču sporočil, da je oče službeno odsoten v državnem poslu. Bonačič je izsledil razpečevalca Besednjaka in Golebiowskega.

Na popoldanski obravnavi je bila zaslišana najprej žena zadnjega obtoženca Marija

Sem in tja po Zagrebu Rokovnjači v Zagrebu

Predzno je bilo početje našega »Slomškovega prosvetnega društva«, da si je upalo stopiti kar pred široko zagrebško kritiko. Dostoj so bile njegove prireditve stisnjene v jeronimski dvorani, to pot pa so nastopili njegovi igralci kar na pravem javnem odru malega gledališča v Frankopanski ulici. Veliko si je upal »Slomšek«, da se je drznil na ta oder, a še več je to, da je priredil predstavo ne na nedeljo, ko je naše občinstvo prosto, marveč na delavnik in celo na ponedeljek zvečer, ko je kar vse tarnalo: škoda, ne morem... In vendar: malo gledališče je bilo do dobra razprodano. Sem pa tja je bilo iz balkona doli opaziti kako vrzel, a za pogled na vprek je bilo pa kar vse sedeno. Gotovo je bilo pobranih štiri petine vstopnic. Tako polna je ta dvorana redko kdaj. Seveda je bilo občinstvo po velikanski večini slovensko. Le malo slovenskih višjih osebnosti je bilo pogrešati. Zbrano je bilo kar vse, kar ima kaj zdrave narodne zavesti, v kolikor niso bili zadržani. Vsa zagrebška slovenska javnost je pokazala, da zna pravično ceniti kulturno prizadevanje Slomškovo, tako da moremo ugotoviti, da je uspeh s te strani prav sijajen.

Tudi igralci so dobro napravili. Lepo so igrali »Rokovnjače«. Posebno Blaž Mozol — gosp. Brecljnik — jih je razdiral v prepolino zadovoljnost in smeh gledavcev, ki so uživali, kadar se je njegova oseba le pojavila na pozorišču. Ko so ga pobili, je nekdo na glas zavzdihnil: škoda ga je hecerja! (Pili so, pili, kleli po »kranjski« navadi. Kaj se hoče, pa ker nas že tako vsi s te strani dobro poznajo, zato nas to ni motilo.) Ne samo Blaž, tudi drugi so se dobro obnesli in so kot diletanti, nepokliceni igralci, gotovo dali vse, kolikor je kdo upravičeno mogel pričakovati. Tudi zapeli so lepo.

Končna ugotovitev je: Prireditve je uspela v popolnem obsegu in tako znači prav lep zaključek preteklega sezone.

V nedeljo je Zagreb praznoval »Materinski dan«. Sprevod, godba, prireditve. Bilo je

Stupica, ki je povedala, da je dobila za poročno darilo 1000 lir in da je tudi mož imel sam 1000 lir. Mož namreč trdi, da je dal za bankovce 8000, poleg 1000 Din še 1700 lir. Potovala sta po poroki v Rim. Ni vedela, da je njen mož zapleten v tako afero. Predsednik je nato čital pisane izjave dveh zaslišanih prič, ki sta izpovedali o raznih postranskih okolnostih, zadevajoč obtožence. Bančni sluga France Volčič je povedal, da je kasiral menico, a drugače mu ni znano nič važnega. Branilec Barage dr. Knaflič je predlagal dopolnilne dokaze za razbremenitev Barage. Senat je dopustil samo dve priči: Ivana Bizjaka in trgovca Slavo Kolarja o okolnostih, kje se je nahajal obtoženi Baraga tiste dneve, ko trdi Golebiowski, da sta bila skupaj.

Ob 18 je bilo končano dokazno postopanje, nakar so sledili govori državnega tožila in petih branilcev.

Sodbo, ki bo izrečena pozno, objavimo na drugi strani.

več lepih prireditev katoliških društev v počastitev materinega spomina, od vseh pa je bilo gotovo najbolj posrečena prireditev »starešinstva križaric« ob 8 zvečer v Jeronimski dvorani. Bila je to bogata prireditev deklamacij, petja in prizorov. Od vsega najbolj srčkani so bili seveda otroci — in to najmlajši. Komaj odpira usta, pa ti že zna take modrosti, da se čudiš in uživaš. Kako sta dve petletni deklici modrovali in si dopovedovali, zakaj imata mamico radi... in mali dirigent Jurica, ki je znal vsaj tako dobro dirigirati svoj zbor, katerega najmlajši član gotovo ni še prekoračil tretjega, a najstarejši ne dosege šestega leta — no, vsaj tako dobro je dirigiral, kakor je njegov zbor pel o tem, »kako so mamica struklje pekli«. Glavna vsebina je bila igra »Dve mater«, ki je bila prav dobro izvajana, tako da je izvalila marsikatero solzo. Na splošno zadovoljnost je končala igra s tem, da sta dve materi — ena Turkinja, ena katoličanka — ugotovili, da je najboljša mati Marija, in je Turkinja s svojo hčerjo sprejela katoliško vero.

Sodišče registrira značilno in zanimivo pravdo, o tem, kdo je kriv, če si kdo na ledenem pločniku nogo zlomi. 12. decembra preteklo zimo se je to primerilo nekemu zagrebškemu uradniku pred Jugoslovansko banko. Pa se je domislil ponesrecenec, da je tega kriva banka, ker ni poskrbela, da bi bil pločnik posut. Vsekakor zanimanja vredna stvar. Javnost s pozornostjo sledi tej zimski pravdi v poletni vročini.

Prva letošnja žrtev Save je bil droben fantiček, čigar kratka, a lepa zgodba je vredna spomina. Pripravljali so je za prvo sveto obhajilo. Dan prej je povedal, da bi najraje kar takoj umrl. Na Vnebohod mu je bilo prvo sveto obhajilo in še isti dan popoldne ga je poklical Gospod. Zalostni so bili njegovi starši, ker je bil fantek dober ko angelček, pa veseli so tudi bili, ker vedo, da je njegova smrt lepa. Za skrb jim jih je pa še tako ostalo pet bratcev in sestrice malega utopljenca.

Majevi motivi

13.

Veliko mora biti veselje matere nad svojim novorojenčkom, da jo celo Kristus v priki, ko govori o veselju, omenja: »Ko pa porodi dete, ne misli več na bridkost, od veselja, da je človek rojen na svet.« (Jan 16, 21.) To veselje je bilo v neizmerni globi tudi Marijin del. Kako je pač v betlehemske noči drhtela od veselja, da je rojen Bog človek na svet. Kdo naj opiše veselje, ki je prevzelo božjo Mater, ko jo je pogledalo božje Dete s prvim nasmehljajem? Le zdaleč moremo slutiti to veselje, ko beremo, kako opisuje Jezus svoje prihodnje svidenje z učenci: »ali spet vas bom videl in veselilo se bo vaše srce in vašega veselja vam ne bo nihče vzel.« (Jan 16, 22.) Božično veselje se vsako sveto noč in vsak božični čas razliva v krščanske hiše in družine. Nobeno praznovanje se v pogledu splošnega veselja ne more meriti z božičnimi prazniki. Temu veselju sta podobna samo še dva dogodka, ki ne mineta v družini brez velikega veselja. To je takrat, ko se rodi v družini prvorojenček in takrat, ko pristopa prvorojenček k prvemu sv. obhajilu. Vsa naslednja rojstva in obhajila so in naj bodo le lep in hvaležen spomin na prvo rojstvo in obhajilo. Kako visoko čeni to veselje nebo samo, je označeno tudi v sv. pismu z besedami: »In v hipu je bila pri angelu množica nebeske vojske, ki so Boga hvalili in govorili: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.« (Lk 2, 13—14.) Ali ni tak angel vsak novokrščenec in novooobhajanec? Ko bi svet na vse te dogodke in dobrote gledal z nebeskimi očmi, ne bi našli toliko družin, ki se boje ali žaloste nad številom svojih otrok. Gospod, ki za vse skrbi, vendar govori od veselja, da je človek rojen na svet. In v tolažbo in veselje vsem, je rojen Bog in človek.

14.

Največ veselja ubije človek človeku sam. Človek ubija veselje človeku z molkom, ki je navadno meč oblastnih in škodljivih; človek ubija človeku veselje s krivično kritiko, ki je znamenje ničemurnih in prevzetnih. Danes so nad nami časi takega ubijanja: vse kritikuje, celo mladina kritikuje, modri in preizkušeni pa molče. Sola življenja človeka bolj izuči in izmodri ko vsako vseučilišče. Sola, ki človeka ne stori preprostega in ponižnega, nad svojim učenecem ni splošila svoje naloge. Več človek ve, bolj se mora zavedati, kako malo ve. »Nikar se ne zanašaj na svojo modrost, opominjajo Salamonovi pregovori (3, 6).« Na vseh svojih potih premišljuje Gospoda, in bo vodil tvoje korake. Zaupaj vanj iz vsega svojega srca.« To je navodilo in ravnilo preprostih src. Tako je ravnala Marija: njen molk je zgoren in njen govor je molček in vse njeno vedenje in govorjenje je vsak čas preprosto, priključljivo, ljubezljivo, veselo, usmiljeno. Starinoslave trdijo, da se najstarejša Marijina slika nahaja v cerkvi Sv. Marije onkraj Tibere, na mestu mučeniške smrti papeža Kalista + 222. Podobna, pred katero je po starem izročilu molila že sv. Cecilija, je lep spomin in dokaz, kako veselo in ljubezljivo so si Marijo predstavljali prvi kristjani. Zaradi svojega ljubkega izraza nosi slika naslov: »Madonna della elemenza: Mati usmiljenja«. Rimska legenda pravi, da je na tem mestu ob rojstvu Marije Device vznemil olnjat studenec, ki je znamenje usmiljenja in dobrotivosti. Tak olnjat vrec naj bi bil v svojem namenu vsak govor in spis; in videli boste, koliko več veselih src in obrazov bo med nami; videli boste, koliko več poslušalcev bodo imele naše lece in koliko več naročnikov in čitateljev bodo šteli naši listi. Dobrotivost je močan vir veselja.

15.

»Caritas sine donis non est caritas«, piše sv. Avgustin — »ljubezen brez darov ni ljubezen.« Toda prave ljubezni prvi dar je: veselje. Preden so Modri z Vzhoda pred detom z Marijo »odprli svoje zaklade in mu darovali zlata, kadila in mire«, je o njih zapisano, da: »so se silno razveselili«. Prvi dar ljubezni je veselje. Prvi pozdrav Marijin prvorojenec je bil vesel pogled in vesel nasmehljaj. Kaj so vsi darovi brez veselja, ki ga rodi ljubezen! Dvakrat daruje, kdor z veseljem daruje; kdor pa s čemernostjo daruje, vrednost daru zmanjšuje. Ali se nismo mi kristjani odvalili, da bi darovali svoj dar z veseljem? Deliti darove in dobrote ne moremo več z veseljem srcem. Treba nam je umetnih injekcij, da nekoliko pospešimo človekoljubnost. Na »dobrodelne« prireditve s petjem in plesom, z godbo in zabavo se še damo privabiti; na hvaležen in topel pogled obdarovancev, če smo ga res z dobrotnim srcem obdarovali, se ne razumemo več. Zato pa prosjaki in siromaki preklinjajo naše »dobrodelne« zabave, ki sicer dobro denejo lahkoživcem, obenem pa še bolj obtežujejo življenje kruhoborem. Kadar si bomo spet priborili našo staro slovensko gostoljubnost, kadar bomo vsak obisk z veseljem sprejeli in ga po svojih močeh z veseljem napolnili, takrat bo tudi za nas vstala zvezda sreče in blagostanja. Vsem našim dobrodelnim in drugim socialnim naredbam več ali manj le enega manjka: Božjega blagoslova. »Usmiljenja hočem in ne darov« pravi Gospod (Mt 12, 7). »Pravice hočem, ne usmiljenja!« kličejo zatiranci. Kristus in njegovemu ljudstvu bi bilo ustreženo, ko bi splošni besede: »Za vse je svet dovolj bogat, in srečni vsi bi bili, če kruh bi z bratom brat delil s prav srčnimi čutili.« (S. Gregorič.)

Ljubljanske vesti:

Ženska ročna obrt
v zgodovinskem razvoju

Včeraj dopoldne je odprla dvorna dama gospa Tavčarjeva v muzeju (kjer je bila dosedaj muzejska galerija slik) razstavo ženskih ročnih del, ki kažejo v zgodovinsko-razvojni črti vse plemenito prizadevanje slovenske žene za lepo ročno obrt iz preteklih stoletij. Razstave so se med drugim udeležili župan dr. Puc s soprogo, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, kanonik Vole, msgr. Steska, ravnatelj dr. Mal, konservator dr. Stele ter predstavnice raznih ženskih društev. Gospa Tavčarjeva je predvsem poudarila veliko delo slovenske žene v preteklosti, ki si je z domačo ornamentiko krasila domače ognjišče in to njeno plemenito prizadevanje naj pride do izraza na tej lepi in skrbno prirejani razstavi. Nato se je zahvalila glavnim sodelavkam razstave (zlasti gospe Marjanci Lindtnerjevi), nakar so si gostje ogledovali v resnici lepo prirejano razstavo.

Red birmovanja

v ljubljanski stolnici o binkošti

I. Binkoštna nedelja — 20. maja:

a) Dopoldne: ob devetih (9) pontifikalna škofova maša. Po končani maši ob desetih (10) se prične birmovanje. Zadnji blagoslov svete birme se podeli dvakrat, prvič ob enajstih (11), drugič ob sklepu birmovanja;

b) popoldne: ob pol treh (1/3) slovesne večerice. Ob treh (3) začetek birmovanja. Zadnji blagoslov sv. birme ob sklepu birmovanja. Po sv. birni slovesne litanije.

II. Binkoštni ponedeljek — 21. maja:

Ob desetih (10) dopoldne pontifikalna sv. maša. Po maši, ob enajstih (11) začetek birmovanja. Zadnji blagoslov sv. birme ob sklepu. — Popoldne ni birmovanja.

Botri in botre naj poskrbe, da prejmejo birmanci tudi zadnji blagoslov, ki spada k obredu sv. birme. Znamenje za ta blagoslov se da vsakokrat z zakristijskim zvonom stolnice.

Svečana predstava ob 40-letnici »Danice«
»IGRAVEC IN MILOST« — PRELOŽENA

Radi delovnega reda v operi je bilo nemogoče izvršiti vse potrebne priprave za vzporeditev dne 18. maja. Zato smo predstavo v sporazumu z gledališko upravo preložili na 25. maj. Vstopnice ostanejo seveda v veljavi.

○ Zastajanje vode in smrad. Ljubljana iz Gruberjevega kanala, ki se teka na Selu v glavno strugo, tu popolnoma zadržuje tok vode proti Fužinam in ker se v odseku med Zmajskim in železniškim mostom steka obilo hišnih, bolnišničnih in cestnih kanalov s svojimi meteoritnimi vodami v glavno strugo, ki se na solncu cel dan pari, se ves smrad tu koncentrira. Potem pa ta okuženi zrak razni vetrovi na vse strani po bližnjih mestnih delih raznašajo. To zastajanje Ljubljane pa ne bo prej odpravljeno, dokler ne bo struga tudi proti — Fužinam poglobljena in regulirana, s čemer bi se odtek vode pospešil.

○ Prvi letošnji tičji zarod je že »zletel«, toda opazja se, da ni obilen. Po mestnih parkih in drevo-redih so izpeljani mladiči kosov, činkavcev, sinic in tašč napram prejšnjim letom v številu slabjeji; morda bo drugo valjenje obilnejše. Eni kot drugi pa pridno obirajo mrčes po sadnem drevju.

○ Opozorilo birmanskim botrom. Foto Staut, Ljubljana, Gledališka ulica 16, slika birmance po znižani ceni.

Hočete samo poceni kupiti ali pa hočete kupiti poceni in dobro potem kupite

Moške
čevlje . Din 75:-
Damske
čevlje . „ 69:-
Otroške
čevlje . „ 16:-

ter vse druge poletne čevlje, sandale, kopalne čevlje itd. po najnižjih cenah pri trvdki

Ant. Krisper - Ljubljana

Mestni trg 26 Stritarjeva 1-3

○ Šentjakovski živilski trg nikakor ne kaže znamenj, da se bo obdržal. Medtem, ko je bilo prve dni po začetku še precej življenja na trgu, ga je sedaj vedno manj. Seveda, prve dni so gospodinjice hodile bolj iz radovednosti na ta trg, toda ta radovednost je kmalu splahnela. Izkazalo se je tudi, da niti opustitev tržnine ne pomaga dosti, ker branjevalci in prodajalke raje plačajo tržnino, samo da so na Vodnikovem trgu. Res je, da tržno nadzorstvo pošlje precej prodajalk na šentjakovski trg ter so tam zastopana živila vsake vrste, enako kakor na Vodnikovem trgu, toda kaj pomaga, ko pa ni gospodinj, ki bi kupovale. Bilo bi škoda, ako bi ta trg propadel, zlasti, ker se pozna sedaj tudi na Vodnikovem trgu, da je gnječa znatno manjša.

○ Letošnja stavbna doba je v znamenju poje-manja. Zidarjev je največ zaposlenih pri dveh novih velikih hišah v Spodnji Šiški in stanovanjskih hišah v mestu (Bežigrad, Resliava cesta in »Peglezen«). Adaptacij je še malo, novih zgradb večjega obsega tudi ni. Ker se je material podražil, se to pri zidanju čuti, najbolj se pa čuti pomanjkanje — stavbenega kapitala.

○ Nezgodna na vzpenjači. Včeraj okoli 1 popoldne je prišlo pri regulacijskih delih v Ljubljani do neprijetne nezgode, ki je za nekaj časa zavrla delo: jeklena vrvi, po kateri so vlekli vagončke iz struge na breg, se je namreč utrgala. Včasih se kaj rado pripeti, da odpovedo vsi računi strokovnjakov in tako je bilo tudi pri tej vrvi, ki je bila preračunana celo za večja bremena, kakor pa sta dva polna vagončka blata. Delo v tem delu struge se je za nekaj časa ustavilo, dokler niso nadomestili pretrgane vrvi z novo krepkejšo, ki bo dovolj močna, da do slične nezgode ne pride več. Med

Razstava je razvrščena v treh sobah. V veliki dvorani je razstavljena zlasti cerkvena umetnost, kjer je zanimiv zlasti etari gotski križ, krasno vzeti so baročni plašči iz šentjakobske cerkve, lepi so vzorčniki raznih tehnik (od 1813 dalje), med katerimi je tudi delo Ernestine Jelovškove. V sobi pri vходу je razstavljena predvsem narodna umetnost od gotike do bidermajera. Razvoj naše avbe. Dalje posteljna odeja Kalanov (Visoška kronika) na Visokem. V prvi vrsti pa so razstavljena moderna ročna dela (klekljane čipke itd.), ki pričajo o umetniškem doživljanju naših umetnic. Te razstave, ki ima nedvomno lep namen, se bodo gotovo z zanimanjem udeleževala naše žene, zlasti one, ki imajo čut za umetno žensko obrt. Razstava bo odprta do 31. maja in sicer sleherni dan od 9.—13. in od 15.—18.

Do petka

zvečer oddane obleke v kemično čiščenje, plisiranje, barvanje, pranje in svetlolikanje perila izgotovi sigurno do

binkošti tovarna Jos. Reich

tem časom so stali vagončki lepo v vrsti. Pač pa se je nadaljevalo delo pri čevljarjem mostu, kjer že betonirajo dno.

○ Tlakovanje Poljanske ceste ob tramvajski progi, kjer je bil tlak zaradi gradnje krožne proge razbit, lepo napreduje ter so včeraj delavci pričeli popravljati tlak na Krekovem trgu.

○ Racija na bosanske krošnjarje. Policija je zadnje dni ponovno pričela ostreje nadzorovati razne bosanske krošnjarje, ki so se že malo oddahnili od strahu, prestanega pred dobrim mesecem. Takrat so morali namreč vsi na magistrat, kjer so pregledali njihove listine in so pri tem marsikoga dobili sploh brez listin. Sedaj pa so se zopet pričeli množiti, kar je seveda vzbudilo čujnost policije. Zanimivo je, da so dalmatinski krošnjarji vestnejši in imajo po navadi listine bolj v redu kakor bosanski.

○ Pumparce, modne hlače, najbolje kupite pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Cerkveni vestnik

skupna molitvena ura v stolnici bo drevi zopet takoj po smernicah. Litanije se že vijejo v molitveno uro. Menjaje z ljudskim petjem se molijo odstavki 12. ure.

Izredno čiščenje sv. R. T. bo drevi v stolnici takoj po skupni molitveni uri. Pričetek okoli pol 9. ure. Molit se 10. ura: Zahvala za božjo dobroto.

Verželj. V salesijanskem zavodu v Marjanišču bodo letos obhajali praznik Marije Pomočnice 27. maja, zadnjo nedeljo tega meseca. Ker je znano, kako radi časte Marijo Pomočnico prebivalci Murskega polja, Slovenskih gor in Prekmurja, naj se odzovejo vsi na priščno vabilo, s katerim vabi Ota vse na dan svojega praznika k sebi. Marijine družbe z gg. voditelji iskreno vabljene. Prinesite zastavo s seboj, ako Vam le mogoče.

Vitanje

Izredna slavnost. Preteklo soboto, dne 12. maja se je vršila v naši župniji sv. birma. Naš trg se je izpremenil v pravečati guž visokih mlajev in zastav. Nemala zasluga temu gre (bodi mimogrede omenjeno) našim požrtvovalnim dekletom in fantom, ki niso štedili s trudom in časom pozno v noči, da so, kar se le malokje vidi, tako okusno okinčali mogočne slavočke, postavili od 20—30 m visoke mlaje in izpremenilo cerkev v en sam šopek rož. Za slovesni trenutek, ko sprejme v svojo sredo prvič prevzvišenega knezoškofa dr. Tomažiča, se je zbrala sredi trga domala vsa župnija. In kljub nevihti, bliskom in treskom je ta množica vztrajala na svojem mestu. K sprejemu je prihitel ves občinski odbor, gasilci, Mar. družba, Marijin vrtec in vsa šolska mladina z učitelstvom, domača in bližnja duhovščina. Ob močnem grmenju toplicev je ob 5 priselil iz Nove Cerkev Prevzvišeni, ki se je vidno ganjen ob tolikšnem navdušenju ljudstva po kratkih pozdravih od strani duhovščine in zastopnikov, posameznih javnih korporacij ter učenke Zintauer med prvimi kaplami dežja v spredu podal v župno cerkev, kjer se je vršila skušnja otrok, ki je izredno zadovoljivo uspela. Drugi dan, v soboto je Prevzvišeni podelil sv. birmo okrog 400 otrokom. Popoldne ob 4 se je ponovno zbrala množica župljanov k slovesu in sprejela blagoslov prevzvišenega knezoškofa, ki se je podal proti Vojniku. Lep in prisrčen je bil za vso župnijo ta redek dogodek — le žal, da je tako naglo minil. V sreč vseh bo pa ostal v neizbežnem spominu.

Solski pouk. Na naši 6 razredni šoli se vedno manjkata dve učni moči. Čitali smo, da je podpisanih 500 dekretov o nastavitvi učiteljskih moči, zato, menda lahko že z gotovostjo pričakujemo tolikanj potrebnih vzgojiteljev, to tembolj, ker mora v zadnjem času le trojica poučevati šest razredov, deklice pa v nekaterih razredih nimajo sploh nobenega ročnega dela.

Nevihta razsaja. Naš kraj, ki leži v globelji med hribom, ni ravno izpostavljen hudim elementarnim neizgodam. Letos pa, kakor vse kaže, tudi nam ne bo prizanešeno. Prvo neizgodo, žrtev divjanja strele, lahko zabeležimo med nevihto v noči od prošlega četrtka na petek. Na vrhu Pake je udarilo v drevo, od tam šnila v hlev in ubila dotičnemu posestniku junca. K sreči je ostalo poslopje nepoškodovano.

Teharje

V preteklem tednu je bilo pri nas rekordno število smrtnih slučajev. Umrli so zaporedoma v par dneh gospodarji: Novak Jožef in St. Janžur, v St. Lovrencu pa Levstik Jožef in Anžner Franc. V ponedeljek jutraj se je pa razširila žalostna vest, da je umrla v Straži vsem znana in spoštovana mlada gospodinja, komaj 32 let stara Marija Krolj p. d. Vrhenskova. Mučila jo je dolgotrajna pljučna bolezen. Zapuščena žalostnega moža in pet nedoletnih otrok. Naj v miru počiva!

Mariborske vesti:

Mesarji hočejo na Rotovški trg

Med mariborskimi mesarji, ki imajo stojnice na Glavnem trgu, je završalo: V Strossmayerjevo ne gremo, pravijo in pri tem so vztrajali na ponovnem zborovanju, ki so se ga polnoštevilno udeležili. Sklenili so: ali naj se stisnejo stojnice tam, kjer so, bolj skupaj in čisto do pločnika, da bo dovolj prostora za avtobuse, ali se naj postavi 9 tržnih lop s skupno 72 stojnicami na novem Glavnem trgu, ter so pripravili sami plačati svoje deleže, da občine zgradba ne bi nič stala, najraje pa bi šli na Rotovški trg, ki je v neposredni zvezi z zelenjavnim trgom ter bi bili tu v zatišju, brez prahu in voznega prometa. Ker se bo magistrat itak v doglednem času umaknil v grad, bi bila slednja rešitev začasno še najprimernejša, dokler ne dobimo tržnice. — Na občini se še niso odločili, kam z mesarji, le v tem so si edini, da morajo z Glavnega trga proč. To zahteva predvsem regulacija prometa, ki se bo izvedla tako, da se odpravijo nevarna sedanja križišča pred mostom, na vogalu Gosposke in Glavnega trga ter na vogalu Ve-

trinske in Tattenbachove. Po novem načrtu se bo izpeljal avtobusni promet z mosta naravnost proti Gosposki ter zavil proti Vetrinjski in Tattenbachovi. Za te avtobuse bo postaja nasproti Zintauerjeve pralnice. Nazaj bodo, kakor že omenjeno, vozili avtobusi skozi Gosposko ter se ustavljali pri vходу na Glavni trg. Sedanje avtobusno postajališče poleg mosta odpade. S tem se bo pospešila hitrost vozil, ker bodo delala mesto treh samo en zavoj, razbremenila se bodo križišča, zlasti ono pri vходу v Tattenbachovo, ker odpade prometna senca pred Vidmarjevo lekarno, obenem pa se bo pomaknilo najnevarnejše križišče na začetku mosta nekoliko nazaj proti središču Glavnega trga ter se uredilo s tako zvanim otokom za prometnega stražnika. Če se odstranijo mesarske stojnice s sedanjega prostora, potem bo tudi zveza s Koroško cesto primerno široka, obenem pa se bo radi varnosti trgujočega občinstva tržni prostor na starem Glavnem trgu nekako omejil napram cestnišču.

○ Sv. birma v stolnici. Na binkoštno nedeljo bo prevzvišeni vladika delil v stolnici zakrament sv. birme. Ob devetih bo slovesna pontifikalna sveta maša, kmalu po desetih se začne birmovanje. Ko bo prva vrsta birmancev birmana, se bo dalo znamenje z velikim zvonom. Vsi, ki so bili že birmanci, se zberejo tedaj v cerkvi, da se opravijo zanje sklepne molitve in da prejmejo birmanski blagoslov. Okrog 11 se začne birmovanje vnovič.

○ Akademski pevski zbor iz Ljubljane ponovi svoj ljubljanski program na nočnem koncertu v mariborski unionski dvorani. Program obsega devet belokranjskih narodnih pesmi v priredbi g. prof. M. Tomca in devet koroških v priredbi gg. Tomeca, Marolta in Deva. Zbor, ki šteje 60 pevcev in ga vodi priznani pevovodja g. Fr. Marolt, je že večkrat dokazal izredno umetniško višino in je tudi ta program našteliral z vso vestnostjo in natančnostjo. — Zato naj občinstvo ne zamudi te izredne prilike in naj polnoštevilno obišče koncert. Začetek točno ob 8. Predprodaja vstopnic pred unionsko dvorano.

V vrelih Zdravilni, Kraljevi in Gizela je

RADENSKA
EDINA

prirodna slatina cele Jugoslavije s težkimi minerali. Težki minerali se nahajajo v krvi in so potrebni za njeno normalno delovanje in za zdravje.

○ Mladinski dom ali Rotovški trg? Gledališče vzporedi za Mariborski teden Mohorovega »Zlahtnega meščana« na prostem. Iščemo sedaj prostor za vzporeditev ter si je posebna komisija strokovnjakov ogledala Mestni mladinski dom v Ljudskem vrtu, ki bi nudil s svojo stebričasto fasado naravno najprimernejšo ozadje vsem dejanjem zlahtnega meščana. Težkoče so, kam z deco iz doma ob času predstave. Na drugem mestu pride v poštev za gledališče Rotovški trg, kjer pa bi bile potrebne mnoge večje investicije radi kulise. Komisija se zaenkrat še ni odločila za prostor.

○ Poročeni. Zadnje dni so se v Mariboru poročili: Pospoh Jožef, pos. sin, in Divjak Ivanka. — Šmigoc Anton, viničar, in Kurbus Marija. — Pirš Stanislav, kolar, mojster, in Simončič Ivanka. — Franc Drahtschneider, ključavničar, in Marija Klamper. — Franc Rižnar, briv, pomočnik, in Jožeta Koprivec. — Koren Franc, delavec drž. žel., in Mačkovič Antonija. — Lobnik Anton, trg. pomočnik, in Struc Julijana. — Sivka Franc, delavec drž. žel., in Černe Venceslava. — Dvorščak Jožef, usnar, delavec, in Vouda Albina. — Studentnik Jožef, pasar, pomočnik, in Grasl Ivana. — Kozel Jakob in Udnoč Marija. — Tenko Jožef, miz. pom., in Lubajšek Zofija. Bilo srečno!

○ Vzgaljišče za izprijeno deco. Na seji mladinskega sveta je bilo govora, da bi bilo v Mariboru nujno vzgaljišče za izprijeno deco, katere je v mestu vedno več. Izprijene otroke, ki so pristojni v Maribor, pošilja občina v vzgaljišče v Požogo ter plačuje za vsakega 450 Din na mesec, je pa v mestu še dosti otrok, ki niso samkaj pristojni in s tem ne vedo kam. Marsikdo bi se lahko rešil zločinske poti, na katero je zašel v mladih letih, če bi bilo na razpolago tako zavetišče v omejenem obsegu za kakih 10—14 otrok.

○ Ogledalo mariborske malomarnosti so gramozni kupi, ki čakajo že od regulacije Aleksandrove ceste na obeh straneh stopnišča, ki vodi iz kolodvorske rampe na Aleksandrovo, da bi se jih kdo uzmilil ter odpeljal tja, kamor spadajo. Poleg gramozja se sedaj nabira tu najraznovrstnejša nalaka, kakor etari lonci in slična ropotija. Tujski promet in taka šara sredi mesta — to ne gre skupaj!

○ Sahisti. V torek zvečer sta se odigrali v kavarni Central zadnji dve partiji prvega kola šahovskega prvenstvenega turnirja. Golce je izgubil v čisti remisni poziciji radi napake proti Kramerju, Oslanec pa je podlegel Fišerju.

○ Pereče higiensko vprašanje. Največje mariborsko tovarniško podjetje — delavnica državnih železnic se vedno nima higienskih novodobnih stranišč. Poleg tega se sedaj delavstvo pritožuje, da niso bile greznice že kdove kdaj izpraznjene.

○ Povsem nizke cene... Kmetje letos skoro nič ne izkupijo na trgu. Včeraj so na malem trgu prodajali piščance par že za 10 Din, najlepši so bili za 25 Din. Tudi ostalo vse po ceni: salata 1, jajca 50 par komad, krompir 0,75 Din za kg, čebula 1,50 itd. Le novina še dosega boljše cene: črešnje 6—8, jagode 14—16, grah v stročju 7—8, letošnji krompir 7—8 Din.

○ Vendarle še ena številka. Okrajno načelstvo v Mariboru — desni breg — je vendar dobilo svoj posebni telefon ter ima številko 21-80.

○ Rdeči petelin in keha. Te dni iz gorelo v Račah pri nekem posestniku. Pogorelo je gospodarsko poslopje. Radi suma požiga so pa orožniki posestnika aretirali ter oddali v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

○ Otroci zaigali. V Vičincih so pogorili trije posestniki Anton Zelko, Franc Vrečič in Jurij Vrečič. Prvemu je zgorelo gospodarsko poslopje, obema Vrečičema pa poleg gospodarskih poslopij še

ostrešje na hiši. V ognju je našla smrt ena krava in trije svinj ter celotno gospodarsko poslopje in mlin na veter. Celokupna škoda znaša 55.000 Din. Zažgali so otroci pri igri.

○ Atentat na »Bato«. Izložena okna trvdke »Bata« v Mariboru so bila že nekajkrat predmet atentata. Včeraj je stal pred sodniki radi takega atentata brezposelni čevljar Ljuba Kukalj, rodom iz Šibenika. Vrgel je v izložbo debel kamen, da se je 15.000 Din vredna šipa sesula v črepanje. Sodnikom je priznal ter povedal, da si je hotel ohladiti nad Bato svojo jezo. Obsodili so ga na 2 mesece strogega zapore, pogojno na 2 leti.

○ Vode... Na Glavnem trgu pri avtobusni postaji je hidrant, ni pa vodnjaka. Soferji si morajo hoditi po vodo za hladilnik v Veliko kavarno, kjer jim zaenkrat gredo na roko. Kaj pa, če se nekega dne ta gostoljubnost neha...?

○ Povožena od kolesarja je bila na vogalu Vetrinjske in Jurčičeve ulice 54-letna posestnica Marija Vrečko. Ima poškodbe na rokah in nogah. Prepeljali so jo v splošno bolnišnico.

○ Birmance slika krasno ob vsakem času foto Meyer, Gosposka ulica 2. Velika izbira fotografskih aparatov.

Celje

○ Srebrno poroko sta obhajala v torek g. Pribovič Vinko, poveljnik policijske stražnice v Celju, in njegova gospa Marija. Čestitkam, ki sta jih prejela ob tej priliki, se pridružujemo tudi mi z željo, da bi ju Bog ohranil še dolgo let.

○ Izlet Zagrebčanov v Celje. Združenje sv. Roka v Zagrebu, pogrebno društvo uslužbencev državnih železnic, priredi na binkoštno nedeljo društveni izlet v Celje. Izleta se bo udeležilo okrog 600 članov in članic in bo prišel poseben vlak v Celje okrog 9, odhajal bo pa ob 20.30.

○ Vreča bele moke na cesti. Dne 14. maja ob 13.30 je bila na banovinski cesti v Tramerju najdena 80 kg težka vreča bele moke, katere je gotovo izgubil kak voznik.

○ Tatvina kolesa. V torek okrog 11 dopoldne je bilo ukradeni iz neke veže na Cankarjevi cesti nekemu posestniku črno pleskano kolo, evid. št. 2-87987-5, vredno 1000 Din.

Ptuj

Hud pes. 10 letnega Ivana Habjaniča iz Leskovec v Halozah je pes obgrizel po celem obrazu tako hudo, da so otroka morali prepeljati v ptujsko bolnišnico.

Hudo se je ponesrečil 24letni pos. sin Ivan Lubec iz Grajene pri Ptuj. Pri podiranju lesa v gozdu je padlo nanj drevo, pri čemer je dobil smrtonosnevarne notranje poškodbe. Spravili so ga v bolnišnico.

Nož. Preteklo nedeljo je prišlo v Vurbergu pred gostilno Klemenčič med domačini do prepira in pretepa. V splošnem metežu je dobil 62letni delavec Jožef Fižolnik, zaposlen pri graščinski upravi, z nožem vbodiljati v glavo, da so ga morali nemudoma prepeljati v ptujsko bolnišnico.

Tatvina kolesa. V veži okrajnega sodišča v Ptuj je pustil svoje kolo Alojz Lovrec, posestnik iz Jiršovcev. Med časom, ko je imel opravke pri sodišču, mu je nekdo ukradel 800 Din vreden bicikelj.

Šoštani

Selekcijsko društvo za marijodvorsko pasmo ustanovljeno. Pred dnevi se je vršil v dvorani Slomškovega doma ustanovni občni zbor. Organizacija deluje v Šoštanju že tri leta pod imenom »Rodovinski oidek Kmetijske podružnice«. Sedaj je popolnoma samostojna in članjena pri Zvezi selekcijskih organizacij v Mariboru. Društvo vrši evidenco že nad velikim številom krav-marijadvork, pri katerih vodi redno mlečno kontrolo. Za dobro tret let ga bo upravljal naslednji odbor: predsednik posestnik in bivši župan gosp. Novak Anton, podpredsednik posestnik gosp. Menih Anton, blagajnik oskrbnik gosp. Mele Ivan, tajnik posestnikov sin gosp. Košan Ivan, odborniki gg.: Berdnik Joze, Medved Franc, Novak Anton in Deberski Baltezar.

V občinskem zvezo so bili na zadnji odborovi seji mestne občine sprejeti: Hribernik Ivan, kolar; Gregor Mihael, tovarniški delavec; Schneider Rudolf, avto-podjetnik, Szabo Stefan, tovarniški nametnečenec; Burkelc Ivan, kovaški mojster; Kranjc Franc, tovarniški delavec; Delobat Josip, pekovski mojster; Koje Alojz, vrtnar; Zager Franc, tovarniški delavec; Razstočnik Franc, posestnik.

»Slovenca«, dnevno in nedeljsko izdajo morete dobiti v prodaji v trafikah g. Valdllove na dr. Vošnjaka cesti in v trgovini g. Gruberja v Družmirju.

Jesenice

Nov vozni red. Dne 15. maja je stopil v veljavo nov vozni red državnih železnic. Za Jesenice ni nobenih bistvenih sprememb, le popoldanski in večerni osebni vlak proti Ljubljani odhaja 3 minute prej kakor dosedaj, večerni brzi pa 6 minut prej. Proti Bledu popoldanski 3 minute, večerni pa 4 minute prej, večerni brzi proti Bohinju pa 10 minut prej.

Prvi absolventi jeseniške meščanske šole so na svojem sestanku sklenili, da proslavi desetletnico s tem, da se popeljejo z avtobusom med brate onstran Karavank ter se vrnejo čez Jezerski vrh na Jesenice.

Zlate kapljice v Slov. Krajini

Slov. krajina, 16. maja.

Včerajšnji dan, god sv. Zofije, bo z zlatimi črkami zapisan v arca prebivalcev Slovenske krajine. Z neba so padale zlate kapljice. Izpolnila se je vroča želja in uslišana je bila glasna prošnja desetletic: nebo je poslalo dež. To je bil prvi izdatnejši dež v tem letu. Pomalem

Kaj pravite?

Zakaj le priporočajo, da lepimo znamke v gornjem desnem kotu? Bil sem na neki zakolnici pošti; tam najbrž to ne velja, ker poštar sam »prilima« znamko, kamor pač prileti, ali v levi ali desni kot, ali zgoraj ali spodaj! Saj je vseeno, obrni pismo sem ali tja, pa boš imel znamke vedno v gornjem desnem kotu! Torej, čemu nam vele drugače, ko sami delajo spel po svoje. Sicer pa je to malenkost, kaj ne?

Se eno »malenkost« sem doživel »neki« dan! Vozil sem se v avtobusu. »Strogo zabranjeno pušiti« — je bilo zapisano. Bilo nas je deset. Nihče ni »pušil«, samo uslužbenec je pa tako pridno in vztrajno kadil, da me je kar glava bolela. Ne mislite pa, da je to bilo v Sloveniji! Saj še po napisu... »zabranjeno pušiti« lahko sklepate. Nedoželjne rodne zemlje ne bom po nedolžnem sodil! Samo tako je na srečo in taki smo, da moramo nekam iziti svojo jezo. Pišem pa sploh za pridne kadilce, naj bodo toliko olikani, da ne kadijo tam, kjer imajo svoj kotiček nekadilci, posebno ne v vlaku — in v avtobusu tudi ne! Velja!

Mamutov zob najden v Savi

Ribič Rifat Hadžić je pri Slavovskem Brodu v Savi z mrežo lovil ribe. Sava je na tistem kraju, kjer je vrgel mrežo, globoka več ko 30 metrov. Ko je naposled s težavo izvlekel mrežo, je zagledal v njej nekaj dolgo in težko stvar, podobno ogromnim okom. Bil je mamutov zob, kakor so pozneje ugotovili strokovnjaki. Zob je 32 kg težak in dva metra dolg. Naravoslovci trdijo, da je zob nad 20.000 let star in od mamuta, ki je nekdanj v velikem številu živel v ondolnih pragozdovih.

Toča na otoku Žirje

Žirje, 12. maja.

Strahovit vihar in debela toča — ponekod debela kot orehi! — je v četrte ure uničila ves letošnji pridelek na polju in v vinogradih, posebno proti severovzhodni strani, kjer imajo ljudje najlepšo zemljo. Ljudstvo je vse obupano. — Od druge strani imajo vsaj to malo tolažbo, da nekaj več pridobijo pri ribah! Ko bi pač cena bila bolj krščanska. Torej kar toča vzame, morje povrne.

Slovenci smo raztreseni po vsem svetu. Tudi na otok Žirje nas je zaneslo. V »Slovenec« se še nismo nikoli oglašili, pa je včasih bolje, da se ne. Vsak začetek je težak, pa upamo, da bo šlo. — Otok je sam zase zupnja; samo kratak pregled nazaj. Proslavo svetega leta smo imeli od 23. do 28. novembra 1933, prišel je v. g. salezijanec Alojzij Kovačič, ki je našemu župniku pridno pomagal. Misijona že niso imeli na tem otoku od leta 1908. — 4. aprila 1934 je bila birma, 100 moških in 85 žensk, med njimi 11 moških in 6 žensk poročenih. Isti dan je šibeniški škof dr. Jerolim Mileta posvetil novi zvon sv. Jožefa, ki ga je daroval cerkvi preč. g. dekan Jožef Čížek iz Jarenine. Obenem je blagoslovil novo sliko sv. Terezike, ki jo je poslala še živeča najstarejša sestra sv. Terezije iz Lisieuxa. — Na otoku je zdaj živahno gibanje. Sicer je nekaj časa bilo nekaj »svecanja« in »smugljanja« pa saj veste, »kontrabant« (kakor tu pravijo) ne more uspevati. — Redno vožnjo med Šibenikom in Žirjem vzdržuje navadno parobrod »Tomasec« (Jadranska plovdba).

Koledar

Četrtek, 17. maja: Bruno, škof; Paskal Bajlon.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl 16. maja ugleden ljubljanski mešan, od vseh čislani gospod Franc Verbič, ki je dosegel starost 83 let. Kdo ni poznal g. Franca Verbiča? Rojen v Hrušici pod Ljubljano, se je po svoji veliki pridnosti in solidnosti izučil usnjarske obrti, veliko potoval po svetu in končno v Ljubljani osnoval usnjarsko obrt, katera je bila daleč okoli znana. Umrla mu je nenadomestljiva družica življenja in hčere in ostala eta zdaj za njim samo dva sinova, ki sta tudi kakor oče splošno priljubljena in ugledna člana ljubljanske družbe, g. Francelj, ki je potnik pri tvrdki I. C. Mayer, ter g. Anton, znani trgovec. Stari gospod Franc Verbič je na stara leta živel pri sinu Antonu, žali-bog pa je prišla ponj bela žena tako nenadoma, da se ni mogel posloviti od svojih sinov, ker sta obadva na potovanju. Bodi etaremu gospodu Francu lahka zemlja, obema sinovoma in njunima družinama pa nad težko izgubo naše najskrajnejše sožalje!

Privoščite si čašo zdravja!

potem jejte! To dobro tekne, to dobro stori.

Rogaška slatina je užitek in zdravilo ob enem. — Dobra je, ukusna in poceni!

Osebnosti

— Diplomirani so bili v sredo na juridični fakulteti ljubljanske univerze sledeči gg.: Dobovišek Dolfo iz Smarja pri Jelšah; Kresnik Mihael iz Zidanega mosta, in Vidie Jože iz Stor pri Celju.

— Izpit so napravili za nižjega voj. teh. uradnika IV. razr. topniški tehnične stroke topniški naredniki vodniki III. razreda Jožef Glavina, Stanislav Peček, Janko Bitenc, Pavel Macinger, Franjo Morde, Miloš Božić, Ivan Bogdan, Mirko Pešalj, Milan Vincek, Anton Sagadin, Mihael Seleršek, Franc Orosel, Ivan Cok, Janez Milošič, Josip Skabar, Leon Cimerman in Franjo Zupančič; za čin akt. peh. kap. II. razr. poročniki Božo Medenica, Branko Marič, Ivan Srakar, Milko Vagner, Ferdinand Kondrat, Ivan Majksner, Miroslav Stampar, Danilo Latas in Josip Anton Magas; za čin akt. topn. kap. II. razr. poročniki Andrej Slapar, Maksimilijan Japelj in Francišek Zidar; za čin akt. inž. kap. II. razr. poročniki Raymond Staleker, Vendelin Simenc, Rudolf Ramšak in Leonid Verjinski; za čin akt. san. kap. II. razr. poročnika dr. Stanko Jereb in dr. Oskar Čičin; za čin akt. lekarniškega kap. II. razr. poročnik Emil Sturm; za čin akt. vel. kap. II. razr. poročnika Franjo Zorec in Silvij Hruš; za čin akt. nižjega voj. uradnika II. razr. ekon. stroke nižja voj. uradnika III. razr. Ivan Hranueli in Robert Rebolj in za čin rez. peh. kap. II. razr. rez. peh. poročnik Peter Stupnikar.

Ostale vesti

— Čebelarji se je čas, da si naročite pri glavnem tajništvu Čebelarkega društva v Ljubljani legitimacijo za četrtinsko vožnjo k proslavi 100 letnice rojstva Antona Janše, ki bo dne 20. maja t. l. v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Legitimacije veljajo po 10 Din. Za znesek pošljite z naročilom vred v znakah glavnemu tajništvu, ki vam bo legitimacijo in navodilo poslalo z obratno pošto. S to legitimacijo se bodo udeleženci pripeljali v Ljubljano za četrtinsko ceno. Glavni odbor je uredil vse potrebno, da bo proslava čim bolj uspešna. Tudi na Breznici, kjer bomo Janševo obletnico proslavili dne 21. maja ob 14. pridno pripravljajo ondodna čebelarstva podružnica za proslavo in odkritje spominske plošče, ki je tudi že gotova. Pripomnimo, da so novo ploščo darovali vrli bohinjski čebelarji, na čelu jim g. Jan Strgar in tako izkazali trajno hvaležnost svojemu čebelarstvu učitelju. Udeleženci proslave si bodo v spomin lahko preskrbeli za mal denar slike Antona Janše, ki bodo lep okrasek v vsaki čebelarški hiši. Slike se bodo prodajale pred dvorano. Ako bodo čebelarji izvršili svojo dolžnost in napolnili dvorano, bo proslava lepo uspela in bodo s tem izkazali Janši svojo hvaležnost in spoštovanje, ki ga Janša po vsej pravici zasluži.

— Legitimacije za četrtinsko vožnjo pri »Slavčevic« proslavi. Pevsko društvo Slavec, ki je dobilo z odlokom ministrstva prometa ugodnost znižane vožnje ob priliki proslave društvene 50-letnice, opozarja vse, da se vozna olajšava ni bila dovoljena za to, da se bo izkoriščala v nameu, ki nimajo z našo proslavo nič skupnega (trgovska potovanja). — Vsaka zloraba je nedopustna.

— Noseče matere se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice. Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno »Franz-Josef« vodo, ker se lahko zauživa in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov.

— Uporaba znaka Rdečega križa. Glasom čl. 27 zakona o društvu Rdečega križa kraljevine Jugoslavije, 2. odst., se more uporaba tega zaščitnega znaka dovoljevati tudi pomožnim postajam, ki izključno brezplačno dajejo pomoč ranjenim in bolnikom. To dovoljenje daje samo izvrševalni odbor Rdečega križa v Belgradu. Vse one institucije, katere uporabljajo znak Rdečega križa (gasilna in reševalna društva i. sl.), naj zaprosijo za predmetna dovoljenja po Dravskem banovinskem odboru društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

— Dar za trbovaljske rudarje. Akcijski odbor za pomoč stradalnim rudarjem je prejel od g. Leona Blinca, šefa tvrdke Kolman, darilo 3000 Din, katere je velikodušno darovalec daroval za najbednejše rudarje v Zagorju, Trbovljah in Hrustniku v spomin na svojega t. očeta. Velikodušnemu darovalcu prisrčna zahvala!

— Zemlja se je napila moče. Kmetje so zaenkrat zadovoljni z dežjem. Trijaci in Zofka so sicer tu pa tam nasuli med dežjem malo toče, v ostalem pa prizanesli s slano. V Ljubljani in njeni okolici je zemlja namočena od 20—30 cm globoko.

— Za srce, ledvice, kamne, jetra, želodce, no-tranje žleze in čiščenje krvi je vendar najboljša naša Radenska slatina. Zahtevajte vedno in izrecno le Radensko slatino.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 16. t. m. je objavljena »Naredba o višini, načinu ubiranja in kontroli pri pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje«, dalje »Navodilo o pobiranju taks za obnovo spora pri upravnem sodišču ali drž. svetu«, »Razveljavljenje oprostitev glede plačevanja taks«, »Dopolnitev prvega odstavka t. 6. čl. 5. zakona o taksah«, »Razglas banske uprave o odobritvi proračuna Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za leto 1934«, »Razglas banske uprave o razpisu volitev občinskih odborov za občine Bočna, Gotovlje in Velenje«, »Popravek k zakonu o pobiranju upravi« in »Objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v l. 1934«.

— Odprti sta obe kočji v zelenje odete plavine Golice. Vsako pomlad se povzpne več tisoč glav množica na vedre trate, čez katere razgrne vsako leto Flora svoj najubijnejši plašč, kjer si vsak natrga šopek narcis in murk. Pot na Golico je primerna tudi za neizvežbanega turista ter traja do

vrha tri ure, računajoč od postaje Jesenice. Pred odhodom iz Ljubljane, naj se vsak prepriča, ako je že plačal članarino pri SPD za leto 1934, ker sicer ne uživa članske ugodnosti po kočah, pri vožnji na železnici ter nima legitimacije za granicarije, ki vršijo svojo službo ob meji na Golici.

— Prešernova kočja na Stolu je stalno odprta in oskrbovana.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, ušesu (Hexenschuss) se uporablja paravna »Franz-Josef« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala.

— Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani priporoča sledeče knjige: Berghoff, Ein Gang durchs Evangelium. Nedejske pridige o Kristusu, 268 strani. Nevezano 68 Din; Berghoff, Der ganze Christ. Pridige za vse nedelje in praznike v letu na podlagi evangelijev, 247 strani. Nevezano 64 Din; Drinkwelder, Vollendung in Christus, 264 strani. Vezano 136 Din; Füglein, Zungen und Zeichen Gottes aus vergangener Zeit. Priložnostne pridige, 119 strani. Nevezano 44 Din; Huber, Vom Christentum zum Reiche Gottes, 175 strani. Nevezano 58 Din. Kock, Die Glaubenslehre nach dem Katechismus in Kurzgedigten, 211 strani. Nevezano 66 Din; Neuss, Ein Priester unserer Zeit. Zivljenje in delo Jožefa Stoffelsa, namestnega škofa v Kölnu 1879—1923, 150 strani. Nevezano 72 Din; Spiegel, In Gottes Auftrag. Pridige, 376 strani. Nevezano 100 Din; Svoboda, Predigten zur Zeit, 168 strani. Nevezano 64 Din.

— Zobozdravnik dr. Rodosehegg ne ordinira do 28. maja.

— Denarni zavodi v Dravski banovini dne 19. t. m. to je na Binkoštno soboto ne poslujejo.

— Predavanje o Radionu. Gotovo vse gospodinjne so že žule o Radionu, mnoge ga stalno rabijo, a le malo jih je, ki popolnoma poznajo vse njegove odlike. Na predavanjih, katere se vrše te dni v kinu Ideal v Ljubljani, se nudi vsem cenjenim gospodinjam prilika, da se na ugoden in zanimiv način seznanijo s tem samodelujočim pralnim sredstvom. Na teh predavanjih se tolmači, kaj je Radion in kako se z njim pere. Demonstriralo se bo poskusno pranje z Radionom, za zabavo bodo skrbeli razni filmi kulturne in šaljive vsebine. Vabimo vse cenjene gospodinjne, da se blagovolijo udeležiti tega zanimivega predavanja. Vstopnina je prosta. Prostor se na željo rezervirajo pri blagajni predpoldne. Začetek predavanj popoldne ob 16, zvečer točno ob 20.

— Pri boleznih »rea in poapnenju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadib kapi zasigura »Franz-Josef« grenčica lahko izprazničenje črevesa brez vsakega napora.

Št. Lovrenc na Dr. polju

K lepim birmskim slovesnostim na Dravskem polju, ki so pokazale vso vdanost našega ljudstva Cerkvi in Nadpastirju, je vredno, da omenimo še naslednje: V petek, na dan odmoru med birmanovanjem, se je Prevzvišeni v spremstvu g. dekana, svojega tajnika in domačega župnika podal med pogorelec v Spodnjih Pletjah, ki jih je od pogorišča do pogorišča obiskal in tolajil ter dajal poguma. Solze hvaležnosti v očeh prizadetih so poleg njih besed kazale, kako globoko jih je ganila sočutna ljubizen Nadpastirja, ki je poleg tega vsem birmancem pogorelecev naklonil spominski dar. — Naj mu bo Bog plačnik!

Župečja vas. Vest o požaru pri Jakobu Sredinšku na srečo ni bila resnična in ne vemo, kako je nastala. Saj je že resničnih — žal — veliko preveč!

Radovljica

Sodnik Bidovec odhaja. Čeprav smo vedeli, da bo enkrat moralo priti, do česar je prišlo, vendar je prav vse presenetila vest, da je moral naš priljubljeni sodnik g. Bidovec tako hitro oditi na svoje novo službeno mesto v Ljubljano. Njegovi prijatelji so mu v soboto priredili odhodnico. Število navzočih je pričalo, kako si je v petih letih bivanja med nami pridobil s svojim delovanjem simpatije in zaupanje vseh. Samo najlepše nam je zapustil: vero in mnogo zaupanja na lepšo bodočnost ter polno življenjskega optimizma. G. sodnika ne pogrešala samo njegova najbližja okolica prijateljev; ves sodni okraj je v njem izgubil svojega dobrega zaščitnika. Njemu se je zaupal naš kmet, njemu je potožil svoje stiske in gorje zatirani in ponižani. V izvrševanju svoje težke in odgovorne službe ga ni nikdar slepla strast nepoštenja; vedno je šel ravno in jasno pot. Nikdar ni izgubil vozi in stikov z ljudstvom, iz katerega je sam izšel. Baš vesled tega bo vrzel pri nas, Ljubljana pa dobi z njim poleg dobrega sodnika, najboljšega človeka, ki zna ločiti trdoto zakona od življenjske resnice in ki ima vedno toplo in prijazno besedo za vse, ki rabijo pomoči. Na njegovem novem službenem mestu mu želimo: vso življenjsko srečo in zvestobo do sedanjemu delovanju.

Št. Jernej

Najlepši dan v življenju je doživel v nedeljo 150 naših otrok, ki so tega dne prvič prešli Jezusa v svoja mlada, nedolžna srčca. Srečne prvobhajance je z ganljivimi in vzpodbudnimi besedami nagovoril priljubljeni katehet g. Mirko Gande. Popoldne je bilo sprejetih v Marijin vrtec okoli 200 novih članov, na čast prvobhajancev pa so vpriporili v dvorani lepo in poučno igrjo. — Bil je res lep dan in bo še dolgo vsem ostal v prelepem spominu.

Zdravstveno stanje v krvavem pretepu težko ranjenega Pavliča iz Stare vasi se je v novomeški bolnišnici precej izboljšalo in je upanje, da bo okreval. Njegovoga očeta, ki je bil tedaj ubit, pa smo pokopali v soboto po izvršeni obdukci. Fantje oz. možje, ki so zakrivali krvavi pobjo, pa se niso vračali iz cerkve od večernice — kakor poroča neki ljubljanski dnevnik — ampak iz vino-gradov, kjer so preživeli nedolžno popoldne in se nato na večer razigrani vozili domov.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA (Začetek ob 20)

Četrtek, 17. maja: Mojster Anton, Red Četrtek, 18. maja: Zaprti (generalna).
Sobota, 19. maja: Gospoda Glembočji, Gostuje članica osljeskega gledališča Sava Severjeva. Cene od 20 Din navzdol.

Nedelja, 20. maja ob pol 21: Steharnik na Kongresnem trgu.

OPERA (Začetek ob 20)

Sreda, 16. maja: Carmen, Red A.
Četrtek, 17. maja: Zaprti.

Sport

Češkoslovaška : Anglija 2:1 (1:1)

Praga, 15. maja p. Na igrišču Sparte se je danes odigrala izbirna tekma za svetovno nogometno prvenstvo med Češkoslovaško in Anglijo. Za tekmo je vladalo izredno zanimanje, ker je bila pred nedavnim v Budimpešti Anglija premagana 2:1. Poleg tega pa je to po 26 letih prva igra angleške reprezentance v Pragi. Leta 1908, je angleški nacionalni team premagal reprezentanco Češke, v kateri so bili izključno igralci Slavije. 4:0. Današnja tekma se je začela ob tri četrti na 6 in je privabila nad 35.000 gledalcev. Angleži so nastopili v nekoliko spremenjeni postavi, ker sta igrala dva nova igralca. Obe moštvi prav za prav nista bili enaki, ker so Čehi pokazali skoro še boljše tehniko kot Angleži. Nekoliko je sicer motilo, da so angleške igralke navade ostrejšje kot kontinentalne. Tekma je končala z rezultatom 2:1 (1:1) za Češkoslovaško. Gole so zabil: v 20. minuti prvega polčasa Wilson, v 24. minuti prvega polčasa izenači Nejedly 1:1, v drugem polčasu v 17. minuti pa je iz velike daljave zabil zmagoosni gol Puč za Čeha. Uspeh Čehov je popolnoma zaslužen, ker so igrali zelo dobro. Seveda pa so jim bili Angleži trd oreh, kar je pokazalo majhno število golov. Sodil je dobro belgijski sodnik J. Langenus, ki pozna tako kontinentalna pravila kot angleška pravila. Vreme je bilo ugodno, saj je bila temperatura za 10 stopinj nižja kot temperatura v Budimpešti, ko so igrali Madžari z Angleži.

GAK (Graz) : Primorje

Za binkoštno praznike bo gostoval v Ljubljani avstrijski amaterski prvak GAK iz Gradca, ki nastopi oba praznika proti ligi moštvu ASK Primorja. Primorje išče še tretjega nasprotnika, ter bi v tem slučaju priredilo binkoštni nogometni turnir. O prireditvi, ki bo pravi sportni dogodek za letošnje binkoštno praznike, bomo še poročali.

Teniški turnir za prvenstvo dravske banovine

Binkoštni turnir SK Ilirije se bo vršil pod pokroviteljstvom bana g. dr. Draga Marušića.

Se par dni nas loči od Binkošti, pa se bodo pomerili v Ljubljani na teniških igriščih SK Ilirije najboljši slovenski in jugoslovanski teniški igralci v plemeniti borbi za naslove prvakov dravske banovine v posameznih disciplinah.

Začetnik se ozek krog teniškega sportnega občinstva z zanimanjem pričakuje turnirja z zavestjo, da se bodo na Ilirijanskem turnirju videle zanimive igre, ki se bodo stopnjevale od igre do igre. Iz Zagreba se bodo turnirja udeležili odlični igralci, člani klubov: Haška, Concordije, ATK Zagreb, iz Varaždina se je prijavil Karlek Fridrih, lanskoletni prvak dravske banovine. Videli pa bomo poleg drugih tudi simpatičnega Mitliča iz Zagreba, ki je up in nada teniškega sporta v Zagrebu, dalje Mogina, ki je sodeloval na evropskem turnirju po Afriki in bil double partnes državnega prvaka Palade. Povabljeni je tudi državni prvakinja in dosedaj ne premagljiva damska igralka g. Vlasta Gostiševa iz Zagreba. Iz Slovenije se nam obeta polnoštevila udeležba, posebno iz Maribora, kjer delujejo trije klubi in je letos posebno na riborski Rapid v odlični formi z znanim Karlom Hitzlom na čelu. Ljubljanski igralci bodo povečini sami Ilirijani, ker goji predvsem Ilirija tenis kot tekmovalni sport in moremo s sigurnostjo računati z dobrih startom naših igralcev s Trudnom in Ravniharpjev na čelu.

Turnir se bo pričel na binkoštno soboto ob 16, nadaljeval se bo v nedeljo ob 8 in 15 ter v ponedeljek ob 8 zjutraj. Vse dni bo turnir trajal do mraka. Finančne igre, za katere vlada največje zanimanje, se pričnu na binkoštni ponedeljek ob 15. Vstopnina je minimalna, za vse tri dni 15 Din, za enkratni vstop pa 5 Din. Našo sportno javnost opozarjamo na objave v dnevnem časopisu, ki bodo prinesle še podrobnosti o prijavah in o turnirju.

★

SK Grafika. Danes ob 7 zvečer se vrši važen sestanek vseh nogometašev v društvenih prostorih radi predvidenega gostovanja v Mariboru. Vsi in točno.

Današnji nogomet v Celju. Danes v četrtek bo ob 18.30 na Glaziji prijateljska nogometna tekma med SK Celjem in SK Olimpijo.

Korošica — ta smučarski raj v Savinjskih Alpah — še vedno vabi smučarje na svoje bele snežne poglobine. Se vedno najde smučar tu, pod veličastno Ojstrico, svoj bel raj, kjer je še vedno poldrug meter snega. Gostiljuna stropa Koebečkovega doma nudi planincem udobno zavetišče, dobro oskrbo. Tu se počitja kakor doma. Iz Luč v Savinjski dolini vodi na Koroško pešpot, opremljena z zimsko markacijo. Druga markacija pot gre iz Kamniške Bistrice čez Presed Ljad. Iz Celja in iz železniške postaje Smartno ob Paki oskrbujejo avtobusi z Lučami vsakdanjo redno potniško zvezo.

Nevarnost v planinah. Savinjske Alpe so še na visoko pokrite s snegom in je zato nevarnost zaradi plazov sedaj največja. Planincem se odvetajuje poslužiti se preboda iz Logarske doline čez Škarje na Koroško ali s Kamniškega sedla čez Sukalnici in Planjavo, ker so ti prehodi sedaj spomladaj smrtonosni — SPD podr. Celje.

Schmeling — Paulino neodličeno! Za boksarsko borbo, ki sta jo absolvirala bivši svetovni prvak, Nemec Maks Schmeling in Španec Paulino, se je zanimal vse sportni svet. Kljub temu, da je Maks alajši od Španca, katerega je že pred leti tolkel, ni prinesla današnja borba ljubljencu nemškega naroda one zmage, ki jo je pričakoval. Kajti neodločen rezultat še dolgo ne zadostuje, da bi se smel Schmeling pritevati med one izbranice, ki so upravičeni potoegovati se za naslov svetovnega prvaka. Poleg tega pa je bila borba precej nezanimiva in malo napeta in je trajala 12 rund. — Poročila pravijo, da je bil Maks boljši; bil je hitrejši, ofenzivnejši, sploh je vodil borbo sigurnejše kakor Paulino, vendar ni bilo take razlike, da bi moral po točkah zmagati. Tudi dejstvo, da ni bil Paulino v svoji najboljši formi in da se je boril kot kak starejši boksar, ne daje baš ugodnega spričevala Maksu. Ravnotako se o Paulinu ne more reči nič kaj ugodnega. Ni imel prav nobenega veselja za napade in se mu je videlo, da je že vnaprej opustil misel za k. o., ki bi mu edini mogel prinesiti sigurno zmago, kakršno potrebuje oni, ki misli na naslov svetovnega prvaka. — V prvi rundi sta bila oba zelo previdna. Isto je bilo pri drugi rundi. V tretji je padel Paulino. V četrth je še tudi nekoliko držal svojega nasprotnika, dočim je bil potem Nemec v premoči. Paulino je napravil utis trdnega človeka, ki se je samo izogibal udarcem Maksu. V 11. rundi je Paulino še enkrat zbral moči ter je bil tudi v premoči, v 12. pa je bil zopet Nemec na vrhuncu. — Schmelingu se je s tem — tako pravijo poročila — ker se je končala borba neodločeno, zgodiha krivica, to pa na stvari, kar se tiče njegovih sposobnosti, da bi se smel še kdaj pritevati med kandidate za naslov svetovnega prvaka, prav nič ne spremeni.

Oj ti rekord! Kot z nemirnim duhom, tako je z današnjimi rekordi. Prav nič nimajo obstanka. Onim ki si jih hočejo na pamet zapomniti, se bodo gotovo glave zmešale, tako hitro se namreč danes menjavajo svetovni rekordi. Sedaj poročajo iz Karlsruhe, da je težkoatlet Jägle obojoročno sunil 104.88 kg. kar bi značilno nov svetovni rekord — Avstrijska atletinja Gottlieb je s skokom v višino z mesta postavila nov svetovni rekord z znamko 1.32 m. In prav malo ji je manjkalo, da ni skočila 1.35 m. Kajti že je bila preko prečke in v trenutku, ko je vstala iz doskočišča, padla orečka na tla.

Kje so ostale letos lastavice?

Iz Temeniške doline

Letos opazujemo pri nas izredno malo lastavic, kakor še nikdar doslej. Ze vrnile so se k nam pozno. Prvo sem opazil šele 8. aprila, ko dohajajo k nam navadno okoli 25. marca ali še prej. Da so se letos tako kasno vrnile, bo krivo morda prav mrzlo in neugodno vreme v začetku aprila, saj smo imeli 4 dni, od 3—6 zjutraj mraz—4, in 5. aprila zjutraj ob 5 celo po —5 stopinj Celzija zime. Držala pa je tudi huda burja, da je bilo prav mrzlo, 3. aprila pa je celo večkrat snežilo. Od 8. pa do 16. aprila nisem videl nobene lastavke več, pa tudi nekateri drugi ljudje letos sploh ali niso nobene videli, kakor so mi trdili, ali pa samo kako posamezno. Sploh sem jih videl letos do konca aprila vseh skupaj komaj kakih 15, četudi sem hodil veliko okoli in natančno opazoval, če jih bom kje zagledal. Pa saj jih menda tudi drugod ni. 9. aprila sem se vozil z vlakom v Ljubljano in 10. zopet nazaj in sem opazoval po vsem potu iz vlaka, bom li videl kake lastavke, kakor sem jih opazoval druga leta in vselej navadno videl po več, a letos oba dneva nisem videl niti ene. Pa tudi v Ljubljani nisem videl tista dva dneva nobene. Nekdaj, in to še pred malo leti, jih je bilo po Temeniški dolini obilo, ki so letale nad Temenico kar v jatah in posedale po brzojavnih žicah. Tudi naše vasi so jih bile polne in so gnezdirile po mnogih hišah, skednjih i. dr. V nekaterih hišah so jih imeli kar po več gnezdi. A danes je naš zrak mrtev, brez teh tako ljubkih in koristnih ptic. Tako pa tudi vasi in hiše. Ze lani jih je bilo pri

ka žica in vrv jih nosi, kolikor jih more sesti na njo. A tudi to so brezsrčni tičarji obrnili v svojo korist. Sedaj gredo tako daleč, da ob selitvi ptic spuste na morje razne nalaše za to napravljene ladje, ki so preprežene z žicami, na katere tice sedajo. Ko se jih je nabralo polne žice, spuste močan električen tok v napeljavno in na mah jih popada na tisoče mrtvih po tleh. Ker se to vrši v veliki meri, je skoraj nezogibno, da bodo razne ptice selivke v doglednem času popolnoma izginile in da bo n. pr. lastavka v naših krajih nenavaden pojav. Vsi ti stotisoči selivk so uničevalci žuželk in veččaki trdijo, da vsak par lastavk v teku enega samega poletja uniči en milijon žuželk.

Naj navedem še, kaj je pisal o zatiranju in uničevanju naših ptic selivk že Fr. Erjavec v svoji knjigi »Domače in tuje živali v podobač, III. del: Ptice, str. 17, ki jo je izdala Moh. dr. l. 1870:

»Na milijone potujočih drobnih tičkov polovi človek v nastavljene mreže in zanke in na limanice. Najhujše se jim godi na Laškem, kjer izza vsakega grma preži na nje lakomnež, ki podavi vse, kar nosi perje, naj ima še tako malo mesa. Baš na Laškem se polovi na koše naših najljubših pevcev: penic, taščic, slavcev, kvačkov in drugih. Samo ob »velikem jezeru« (Lago maggiore) v gornji Italiji jih polove na leto okoli 60.000 in v neapoljski dragi so ujeli v enem dnevu 100.000 prepelic. Velika sreča pa je za potujoče ptice, da jih afriški narodi prijazno sprejme. Ako bi tudi oni posnemali izo-

Poljski zunanji minister Beck je te dni obiskal romunsko prestolnico. Na postaji ga je pričakoval zunanji minister Titulescu (na njegovi levi). Gre za to, da se prijateljstvo med obema državama utrdi.

nas in v naši okolici izredno malo v primeri z nekdanjimi leti, samo v jeseni jih je bilo videti nekaj več, ko so se selile mimo nas. A letos jih ni skoraj nič, samo kaka posamezna se še opazi včasih, nekateri teden pa vse dni nobena.

Kam so zginile letos? Morda jih je oplašila lanska doselitev k nam na Dolenjsko in sicer na dan sv. Jurija 24. aprila. Ta dan se je bilo pojavilo namreč v Novem mestu, v Šmihelu in v okolici izredno veliko lastovk, o katerih mi je bil sporočil novomeški g. gvardijan p. Ciprijan in kar sem priobčil potem v lanskem »Lovcu« na str. 292—293 pod naslovom: »O nenavadno velikem pojavu lastovk dne 24. aprila v Novem mestu in okolici«. Pisal mi je o njih: »Na dan sv. Jurija popoldne ob 1 se je pojavilo nad Novim mestom na tisoče lastovk. Cele jate jih je obletavalo naš samostan in so kar silile v naše celice. Nekateri smo obdržali kar v sobah, ker je naletaval mrzel dež, ponoči pa je bilo —3 stop. Celzija mraza. Lahko rečem, da je na našem samostanu in na zvoniku prenočilo nad tisoč lastovk. Zvonik je bil kar črno obrobljen od lastovk. Posebno veliko jih je prenočilo na severni strani samostana pod podstrešjem. Drugi dan, 25. aprila, je močno snežilo in tako so lastavke ostale pri nas. Posedale so na okna in se dale kar prijemat. Ostale so skoraj teden dni tu — potem pa zginile. Danes ne vidim niti ene. Pomrlo jih je gotovo precej, pri nas je bilo na vrtu sicer samo 10 mrtvih, a držale so se tudi po drugih hišah, in zato je bilo mrtvih samo v Novem mestu gotovo na stotine. Še nikdar nisem videl takega pojava. Čudno je bilo pri tem tudi to, da niso bile kakor prilepljene na stene ali tramovje posamezne, temveč so se instinktivno stiskale v več gručah, da celo druga na drugi so se grele. Bilo je videti kakor roj čebel. Kar cepale so v sneg in smo jih veliko rešili. Pobirali smo jih v snegu, jih nesli v sobe in zavili v cunj, da so se pogrele, potem pa izpustili. Vršili smo samarijansko delo. Zalostno je bilo gledati, kako so letale nad Krko, in to prav nizko in med snežinkami seveda muh in mrčesa ni bilo, zato so pomrle bolj od glada kakor od mraza. Kam so odletele od nas, seveda ne vem. Storili smo za nje, kar je bilo v naši moči.« Tako se glasi novomeško poročilo.

Ali ni morda ravno to lansko tako nenavadno in silno neugodno in mrzlo vreme od 19.—26. aprila, ko je po Dolenjskem kake 3—4 dni obilo deževalo, oziroma snežilo, in je bilo prav hladno, saj je bila padla temperatura od 24.—26. apr. pod ničlo, krivo, da se letos lastavke niso vrnile k nam, ampak so se preselele v druge kraje, ker jih je lanski april tako oplašil?

Drugi vzrok, da je v naših krajih vsako leto manj ptic selivk sploh, kakor posebno se lastovk, pa tiči v tem, ker jih prebivalci ob Sredozemskem morju, posebno Italijani in Španci, ob času selitve, spomladi in jeseni polove in uničujejo na stotisoče, ker so jim ptice selivke posebna delikatesa. Na sto in stotisoče jih, posebno vsako jesen, polove in pojedjo, ne meneč se za to, je li to polnost v škodo ali ne. O tem so pisali časopisi že večkrat in pred leti. Naj navedem tu nekoliko podatkov iz »Slov.« l. 1927, z dne 4. okt. št. 224, kjer piše pod naslovom »Barbari«:

»Ob selitvi so parniki, ki vozijo v smeri ptičjega poleta, polni raznih utrujenih ptic. Vsa-

brazene Evrope, bilo bi že davno vseh konec.« Tako je pisal Erjavec pred 64 leti. Če so torej Italijani in drugi ob Sredozemskem morju že pred toliki leti tako brezvestno in v tako velikanskem številu uničevali naše ptice selivke, ptice pevke i. dr., potem je le čudno, da se jih vendar še kaj vrača vsako leto k nam.

Naj dodam k sklepu še, kaj je pisal »Slov.« l. 1930, z dne 7. jun., št. 130, pod naslovom »Lastavice in mušja gnezda«: V zadnjih letih opažajo po vseh evropskih deželah — tudi v Jugoslaviji — kako prihaja poleti vedno manj lastavk. Po vaseh, kjer je prej migotalo lastavic, danes ni videti nobene več. Zato se pa tembolj množe mušje zalege in to vključno različnim strupom, s katerim jih v novejšem času ljudje zatirajo. Vzročna zveza je jasna: Lastavicam so muhe in mušice vsakdanja hrana in lastavičja družina, ko se izvale mladiči, jih pospravi vsak dan ogromno množino. Čim ni lastavice, imajo muhe mir in se kote brez meje... Najbolj pa občuti pomanjkanje lastavic živina po hlevih. Kjer v hlevu gnezdi lastavica, imajo živali mir pred muhami. Pa tudi ljudje se brez lastavičje pomoči le težko branijo mušje nadloge. Našim starim je bila lastavica najljubši gost pod streho in so verovali, da prinaša hiši srečo. Prav so imeli!

L. Šašelj.

Ti edini se še sporazumejo

Mar podpisujejo koristno mednarodno pogodbo, ki bi tej ali drugi državi prinesla kako korist? Ko bi se mogli tako sporazumeti na razorožitveni konferenci, kakor so se v New-Yorku boksarji! Kalifornijec Max Baer je pozval na boj Italijana Primo Carnera, ki nosi naslov svetovnega prvaka. Boksarja se spoprimeta 14. junija. Pogodba je podpisana. Od leve proti desni sede: Max Baer, James Johnston, ravnatelj podjetja Madison Square Garden, Primo Carnera; zadaj menagerji.

Od leve proti desni: londonski poslanik kralja Vahabitov šejk Vahbe, prestolonaslednik vahabitskega kraljestva Emir Feissal; kralj Vahabitov Ibn Saud in dva njegova mlajša sinova. Ti bi radi zavladali nad vso Arabijo. Končno so vendar pristali na premirje z jemenskim kraljem Imanom, ki pa je prišel v njegovo odvisnost.

Medicinecev in juristov preveč

Pri nas, kakor tudi v marsikateri državi v Evropi je nezaposlenost intelligenc res velika. Dijak z izrednim trudom dokonča svoje nauke, nazadnje ne najde kruha. In kako je na Francoskem? Danes čaka vsakega absolventa političnega zavoda v Parizu šest prostih mest, na 11 prostih mest v rudnikih pride samo 1 rudniški inženjer, 1 profesor lahko izbira med 12 mesti na višji normalki. Vlada je dala priobčiti te številke, ker je statistika dokazala, da preveč mladine študira medicino in jus, mesto da bi si zbrala omenjene poklice. Število absolventov juridične in medicinske fakultete je tako veliko, da ne najdejo zaposlitve. Tudi farmaceutov je preveč. Poročilo pravi, da je vstop v akademske poklice inozemcem silno otežčen, čeprav si pridobijo francosko državljenstvo. Napraviti morajo še enkrat zrelostni izpit (Baccalaureat).

Oblak dežja - oblak kobilic

Iz Parkanyja v bližini Bratislave na Slovaškem poročajo o neprijetnem presenečenju domačinov, ki so čakali na dež po dolgi suši. Nenadoma so ugledali velik oblak, ki se je raztegnil in zakril celo sonce. Toda dežja le ni bilo. Kmalu so kmetje opazili, da je to oblak velikih kobilic, ki se je spuščal na zemljo. Kmetje so tedaj zažgali velike kresove in tako z dimom pregnali nevarnega škodljivca. Tako velikega roja kobilic še niso videli v okolici Parkanyja.

„J'accuse!“

Bolgar Dimitrov Jurij, ki se je zatekel v Rusijo in je znan po znanem procesu radi požiga nemškega parlamenta, je spisal knjigo »Moj proces — ne obtoženec, temveč obtožitelj«. Knjiga je izšla v istem času v Ameriki, na Angleškem, Franciji, Švici, na Danskem in Švedskem. Te dni izide v češkem jeziku.

Proti nemškemu orodju

Društvo angleških zdravnikov (British Medical Association) je stavilo carinskemu odboru (Import Duties Advisory Committee) predlog, naj vlada poviša carine na nemško kirurško orodje. Predlog ugotavlja, da vse polno angleških kirurgov in zdravnikov rabi nemško orodje, ki je izpodrinilo v veliki meri angleški trg.

Arktik v podobi

Moskovski muzej za promet na vodi ima poseben oddelek, posvečen osvajanju severnih dežel. Tam je postavljen velik reliefni zemljevid, na katerem so označene glavne proge sovjetskih polarnih ekspedicij. Poleg tega je razvrščenih vse polno fotografij iz življenja Čeljusincev. Pot ledolomca »Čeljuskin« bodo prikazali grafično od začetka do nastopa katastrofe. Nadalje postavijo v ta oddelek vse fotografije in druge listine, ki pričajo o reševanju Nobilovih spremljevalcev, kakor Zappija, Velliera in Marianija. Nadalje so prikazane tudi letalske zveze v Arktiku. Druge slike zopet kažejo, kako dvigajo minonosca »Kalia-krija«, ki ga je rdeča armada potopila za časa meščanske vojne. L. 1924 so ladjo dvignili in jo popravili. Danes plove po Črnem morju pod imenom »Feliks Džerdžinski«.

Poljski ministrski predsednik Jenderzejewicz, ki je iz zdravstvenih razlogov podal ostavko; sledili so mu tudi ostali člani vlade.

Letalski pouk na gimnaziji

V mestu Teanecku (New-Jersey) so uvedli v šole letalske tečaje. Zdaj je temu zgledu sledila tudi gimnazija v Rochesteru v državi New York. Letalski pouk je obvezen in se vrši petkrat na teden po dve uri!

Samo Kitajci naj se opajajo z opijem!

Japonska oblastva v Mandžuriji so izdala prav zanimivo naredbo. V smislu tega ukaza bo za naprej smelo kaditi opij samo kitajsko prebivalstvo v Mandžuriji. Japonskim in mandžurskim četam bo opij strogo prepovedan. Japonci trdijo, da so dovolili Kitajcem kaditi opij zato, da bi se japonske čete prikupile kitajskemu ljudstvu. Statistika kaže, da je samo v Mandžuriji 9 milijonov kadilcev opija.

Tako je pač danes

Pariški listi ugotavljajo z obžalovanjem, da Francozinje ne kažejo na pariškem pokopališču svojim otrokom grobov umetnikov, kakor so bili Musset ali Barbey d'Aureville, temveč, da jih vodijo k drugemu grobu: »Poglej otrok, pravijo, tu je pokopan Stavijski... Zanimanje za Stavijskega je torej večje, kakor za grobove velikih mož. Pač znamenje današnjih dni.

To želi mati

Postati oče, še ne pomeni biti sposoben za vzgojitelja.

Očetovstvo postavlja dolžnosti, ki jim gre prednost pred pravicami, in zahteva spoznanja, ki ne opravičujejo nadoblasti.

Res možati mož se ne boji vselej priznati moči žene kot matere.

Mati ni dolžna molčati, če oče govori; materino mnenje je enakovredno očetovemu.

Moder mož se prostovoljno odpove pravicam, o katerih ve, da gredo ženi kot materi.

Spoštovanje in priznanje, ki se izkazuje ženi kot materi, postavlja temelj družinski sreči. Spoštovanje se ne sme izgubljati v poetičnih besedah, temveč stati mora kot častna trdnjava na trdni zakoniti podlagi ženske enakovrednosti.

(Louise Diel.)

KULTURNI OBZORNIK

Glasbena književnost

V zadnjem času je izšla vrsta raznih glasbenih revij in muzikalnih izdaj, na katere moramo javnost opozoriti.

Pevec, glasilo Pevske zveze, je pričel zopet z rednim izhajanjem. Dosedanjšega urednika prof. M. Bajuka je nasledil skladatelj Matija Tomc, da z mladostjo pomore potisniti zopet naprej, to danes tako težavno izhajanje glasbene revije. Izšla sta do sedaj dva zvezka in pričata, da bo revija vnaprej hodila zmerno pot, izogibajoč se ekstremnih novotarskih stremenj, s čemer bo vendar ne nazadnjaška mogla nuditi mnogo glasbenega gradiva našim zborom. Književni del pa kaže, da bo vsaj v glavnem seznanjal javnost z važnejšimi glasbenimi dogajanjem.

Grlica, revijalna zbirka mladinske glasbe, se v svojem izhajanju dosledno in vredno plete dalje, tako, da je že dosedaj izredno obogatila s tvarino naše mladinske in tudi ženske zbornice; vsi morejo najti v njej lepo vrsto visoko vrednih glasbenih umetnin vseh važnejših jugoslovanskih skladateljev raznih smeri. Srečko Kumar, ki revijo smiselno urejuje, bo s tem svojim delom veliko koristil naši kulturi, ker z njim dviga vprav mladino k močnejšemu glasbenemu izživljanju, kar vsekakor stopnjuje pri njej duhovno človeško stran ob danes tako pretirano razgibanosti telesni.

Zbori, revija nove zborovske glasbe, se trdno drže (izšel je pred kratkim v uredbi Zorka Prelovca aprilski zvezek), kljub temu, da se morajo v današnji miselnosti neprestano boriti z materielnimi ovirami. Seveda vprav zadnje dejstvo poganja revijo v priobčevanju skladb h kompromisom, tako da je »nova zborovska glasba včasih nova le po datumu, toda med njo se vsaj tu in tam najde zdravo in za sodobnost pomembno zrno, kar opravičuje njeno eksistenco. V književnem delu pa revija vestno prinaša vesti o važnejših glasbenih dogodkih in tudi članke, ki imajo vrednost za glasbeno izživljanje človeka.

»Majnik poje« je naslov kratki zbirki Marijinih pesmi, ki jih je zložil dr. Fran Ks. Lukman. Zbirka, ki je izšla prav za ta mesec, vsebuje štiri pesmi (razen ene) na besede M. Elizabete in to za mešani zbor in orgle, prva pa v dvojni obdelavi, za meš. zbor a cappella in za otroški zbor s spremljavo orgel. Kompozitorno slone pesmi izključno na dognani modulatorični harmonični osnovi, dočim je linearna stran malce suha. Vendar so pesmi občutene in bodo zlasti v tem mesecu cerkvenim zborom lahko prav dobrodošle. (Cena: za ude partitura po 9 Din, za neude po 12 Din, glasovi pa po 3 in 4 Din.)

»Cirilometodski vjesnik«, je glasilo cerkv. pev. društva »Cirilo-Methodov zbor« v Zagrebu, izhaja sedaj že drugo leto z glavnim namenom pojti starocerkvene glasbe. Revija stoji na visoki stopnji. Če preidemo naslovno stran, ki je izredno okusna (simbolno prikazovanje zgodovinskega razvoja bizantinske cerkve, glasbe od prvih početkov krščanstva do danes), moramo poudariti, da je književna vsebina revije zelo bogata tako po resnosti in smiselnosti člankov ter razprav, kot po svoji informativni pomembnosti. Glasbene priloge pa so v izbiri zelo kvalitativne in prinašajo zborovske skladbe, zasidrane v osnovi starocerkvenega sloga. — Tudi naši zbori naj bi se spoznali po tej reviji, da dobe v njej snovi za uspešno gojitev visokovredne in danes zelo pomembne duhovne pesmi.

Srbski znanstvenik o Jerajevi

»Naši vasi«

Znani znanstvenik in pedagog dr. Slobodan Popović piše v reviji »Život i rad« v 112. zvezku o dr. Jerajevi knjigi »Naša vasi« med drugimi naslednje: »Koncem lanskega leta je izšla Slovenska šolska matica važno delo dr. Jeraja »Naša vasi«, ki predstavlja načrt vede o vasi ter zajema psihologijo ne samo odraslih vaščanov, ampak tudi vaške mladine. Knjiga obsega štiri dele, v katerih se obravnava kultura, sociologija, psihologija in pedagogika vasi...

Dr. Jeraj živahno opisuje tip savinjskega kmeta, deloma pa se ozira tudi na srbskega, jugoslovanskega vaščana. Po opisu kmetijskih tipov, ki so se formirali pod vplivom geografskih ekonomskih in socialnih razmer pisec ostro razlikuje pokrajinske tipe slovenskega kmeta: savinjski, prelški, pohorski, haloški, gorenjski, dolenski in belokranjski. Posebno so zanimivi odlomki o psihologiji vaškega otroka, mladenčice in mladenke. Tu so prikazani dragoceni podatki o duševnem življenju slovenske vaške mladine. V poglavju »Vaška pedagogika« se avtor kritično bavi s stanjem sedanjih vaške šole ter zaključuje, da je vzgoja, ki jo nudi »Zelo napadna, ker vzgaja vaški naraščajočo popolnoma neodvisno od vaškega občestva in njegovih prirodnih oblikovalnih sil v neke zmedene individualnosti. Zato več škoduje nego koristi. Vaške otroke odvrja od vaškega življenjskega etosa. Vzgojila jih je v polovičarske ljudi, ki niso ne kmet ne mešanec.« — Pisec točno opredeljuje osnove kmetijske vzgoje, pri čemer prikazuje dolžnosti vaškega učitelja in tekoče, s katerimi se mora boriti. Tudi iz tega poglavja se odraža močno versko občutje. Odlomki o vzgoji vaškega otroka in mladine vsebujejo veliko važnih pedagoških zaključkov.

Vажnost te knjige leži predvsem v tem, da ni sestavljena samo na osnovi že objavljenih del o vasi, ampak na osnovi neposrednega in temeljitega opazovanja vsakodnevnega kmetijskega življenja. Pisec je marljivo in s toplo empatijo proučeval vas in vaščana. Pedagoški realizem se združuje pri njem z zdravim idealizmom. Nazorno opisano in dokumentirano delo zasluži pozornost onih, ki se bavijo z vprašanji kmetijske psihologije in kmetijske vzgoje.

Knjiga za birmance

Zdi se, da ni bilo še nikoli tolike samovoljnosti, nerednosti, pokvarjenosti in vobče nezgofene razvezanosti v vsakem pogledu, kakor je teh slabih lastnosti danes v podeželnih, a še bolj v mestnih otrocih. Kakor da ni več nobene postave, ne naravne ne pozitivne. Gotovo niso prvi odgovornost za tako duševno stanje sodobne mladine časi, ki je neurejen, neodgovoren pa so tudi starši in vzgojitelji, ker ne nudijo otrokom onega, kar odgovarja času in njegovi duševnosti.

Zatorej moramo staršem in vzgojiteljem priporočiti lepo knjigo (zlasti kot bimanski dar otrokom), ki se bavi z vsem delovanjem in snovanjem mladega človeka in ga ne pušča samega in brez nasvetov na nobeno pot. Ta knjiga — imenuje se »Stori to« — oblikuje mladca v vseh duševnih in življenjskih razpotjih v plemenitega člana človeške družbe, v vernega mladenčca, v Boga in ljudem dopadljivega moža, ki nikjer in nikoli ne odpove. Njegov značaj postane neupogljiv kot hrast, njegovo vedenje prikopano, njegovo celotno življenje vredno življenja. »Stori to«, je prelepa knjiga olaka, ki je spisana v obliki katekizma. Dobiva se pri Društveni nabavi zadrugi, Ljubljana, Miklošičeva 7a/I. Stan: vezana 3 Din, broširana 20 Din.

Gostovanje »Sinje ptice«

Na svojem trajnem potovanju se je te dni ustavila tudi pri nas skupina ruskih igralcev, ki jih je združil v ansambl pod imenom »Sinja ptica« J. Južni. Ta skupina, obstoječa že dobrih 10 let (pred nekaj leti smo jo v Ljubljani že videli), nima ravno visoko umetniških ambicij, temveč služi samo razvedrilo v smislu varietetnih predstav. Toda, kot je pokazala ta predstava, je tudi v tej smeri njih produkcija, morda veld tragično potujočega igralstva, okostenela in neprožna v invenciji. Zato je v pomanjkanju sveže vredine celotni učinek medel in nezavzeten. — Operno gledališče, kjer se je vršila predstava, je bilo nabito polno občinstva, kot ni pri marsikakšni domači, po vrednosti neprimerno višje stoječi predstavi. V. U.

Prijateljem Prekmurja!

Kljub 15letnemu sožitju je Prekmurje še premalo poznano. Zato se je ustanovila Založba »Raba«, ki želi za 15letnico osvobodjenja izdati več publikacij, katere naj pogloblje spoznavanje najsevernije jugoslovanske pokrajine. »Prekmurski pisatelji« bo delo, ki bo v uvodni razpravi prikazalo razvoj in značaj prekmurskega književnega dela v 18. in 19. stoletju, v drugem delu pa bo prineslo izbor iz značilnih tekstov. Knjiga bo novost in bo poglobila poznanje naše kulturne zgodovine. Bo ilustrirana in odlično opremljena. Naročniki jo doba za ceno 25 Din in naj se javijo do 5. junija t. l. na naslov: Založba »Raba« — Maribor, Razlagova 25.

Kulturne zanimivosti

Bibliographie Yougoslave, 1933. V Parizu je izšla Revue des Balkans bibliografija vseh jugoslovanskih knjig, ki so bile leta 1933 prevedene ali napisane v večjih evropskih jezikih (francoski, angleški, nemški, italijanski). K vsaki knjigi je napisal Leon Savardjan kratko vsebino ponekod pa še svoj komentar. Čudno se nam zdi, da je izpuščena Stetelova »La Slovenie«, dasiravno so označene vse publikacije (srbske, hrvaške in slovenske), ki so istočasno izšle (ob kongresu Pen-klubov v Dubrovniku).

Pravkar je izšel v Jugoslovanski knjižarni znani Timmermannov življenjepisni roman Pieter Bruegel v prevodu F. Kozaka in z uvodno študijo Fr. Stetela: »Življenje in delo Pietra Bruegla«. Po tej študiji bi mogli bralci jasno slediti romanu, a hkrati bi spoznali, koliko resničnega življenja je vdahnil Timmermann v roman o svojem znamenitem rojaku. Knjiga ima 10 prilog na umetniškem papirju z reprodukcijami Bruegelovih slik, kar vsebino romana še močnejše približa. — V kratkem izidejo v Jugoslovanski knjižarni še sledeče knjige: Stijn Strevels: Hlapec Jan; Misko Kranjec: Pesem ceste; Frana Erjavca Zbrano delo II. zvezek.

H. Grigurić: Kroz tamnice i crvene maglu. Zagreb, 1934. III. izdaja. Samozaložba. Ta knjiga s podnaslovom: Doživljaji v državi nove ideologije, je doživela že tretjo hrvaško izdajo in je bila ravno kar prevedena tudi na nemško (prevod je oskrbel znani nemški romanopisec Frh. von Gager), ki je znan po motivih iz naših krajev). Lahko napisana knjiga riše doživljaje pisca v sovjetskih ječah, saj je bil avtor do leta 1927 v Rusiji. Odkriva nam grozote revolucije in protirevolucije ter njih posledice. Zlasti ostro so narisani v knjigi najrazličnejši zločinski tipi, ki polnijo ječe v Rusiji. Knjiga je pretresljiv opis duševnih muk ter fizičnega napora kaznjencev ter sploh prebivalcev zaporov. Le mestoma zaide pisec v preveč realistične opise grozote, kar bi brez škode izostalo, ker nam delo itak v dovolji pestri luči predstavlja podzemsko življenje. Pisec se te dni mudi v Ljubljani in je znan že po knjigi »Na dalekem istoku«, ki jo je izdala »Zabavna biblioteka«.

»Slovenien, das Land der Erholung und zerstreung«, je naslov propagandni brošuri, ki jo je izdala Zveza za tujski promet v Ljubljani in Tujsko-prometna zveza v Mariboru s podporo »Putnika«. V uvodu je nekaj splošnih pojasnil in navodil za tujece, ki prihajajo v Slovenijo. V drugem delu so naštet glavna letovišča Slovenije in je hvalevredno, da je obsežna vsa banovina in ne le nekaj znanih letovišč. Saj je Slovenija res tako lepa zemlja, da tujece vsehovpoved lahko najde prijeten in miren kotiček. V zadnjem delu so naštet kopališča in zdravilne toplice. — Brošura je lepo opremljena in ilustrirana z 62 ilustracijami v bakrotisku. — Koristni bi bili takšni propagandni prospekti tudi v drugih evropskih jezikih.

»Pravni obzor« je prinesel v 20. številki vsa številna predavanja slovenskih pravnikov, ki so jih imeli na lanskem slovenskem pravnem kongresu v Bratislavi. Jugoslovani so se udeležilo 225, med drugim Slovenci dr. Stanko Lapajne, dr. Metod Dolenc, dr. Pirkmajer. Ta kongres pravnikov slovenskih držav je bil zato pomemben, ker je bil prvi te vrste in ker je obravnaval vprašanja, pravno obsegajoča vse slovanske države. V 20. številki »Pravnega obzora« so objavljena tudi predavanja omenjenih Slovencev in njihovih življenjepisov.

Najnovejša publikacija etnografskega muzeja v Zagrebu. V »Etnološki biblioteki«, katero urejuje znani hrvaški etnograf profesor Vladimir Tkalčić, sta izšla 19. in 20. zvezek. Prvi vsebuje razpravo Petra Bulata »Kukavica«, drugi razpravo A. Matasovića »Seljaško resbarstvo v Slavonskoj Posavinji«. V »Kukavici« je najprej razloženo ime kukavice, dalje razna verovanja, ki so v zvezi s tem imenom (znanihka pomlad, ljudske uode, sreče in nesreče), kukavica v mitologiji; končno so na podlagi psiholoških odnosov primitivcev do kukavice obrazloženi rekli in besede, ki izhajajo iz besede kukavica. — V drugi publikaciji pa je orisan način rezbarjenja, razne tehnike in vrste okrasitve, dalje razni predmeti, ki jih rezbarji krasijo in poraba teh predmetov v raznih življenjskih prilikah. Razprava je okrašena z mnogimi risbami in fotografijami.

Kult umetnika. V zadnji številki »Sodobnosti« piše B. Vodušek o kultu umetnika, katerega je Cankar »stopnjeval do nenadne višine in mu postavil kot logično podlago bistveno nasprotje med umetnikom in družbo«. Pisec poudarja, v koliko je bil Cankar upravičen (v koliko je bila z njegovim tipom umetnika organsko zvezana oddelčenost med njim in družbo) negovati kult umetnika, v koliko ga pa njegovi nasledniki ne smajo. »Umetnikova izoliranost od družbe je gotovo neizviren pojav. V resnici predstavlja samo eno izmed množic kulturnih bolezni ki so posledice socialnega in duhovnega razkola v današnji družbi. Do temeljne spremembe umetnikovega položaja in do nove umetnosti, ki ne bo več poznala nevarnosti pretiranega individualizma, more priti samo po novi družbi. V bolj izravnani družbi je bolesten kult umetnika nemogoč, ker je nepotreben, kakor ga ni bilo n. pr. miti v Homerjevih niti v Dantejevih časih...«

Gospodarstvo

Za povratek k zlati valuti

Zlato v letu 1933

Dne 14. maja je bil občni zbor Banke za mednarodne obračune v Bazlu. Banka, ki je sicer izgubila velik del svojih poslov deloma z ustanovitvijo nemških plačil, deloma pa z opustitvijo zlate valute po celi vrsti držav, išče nove panoge ureditve. Kot smo že poročali, namerava uvesti zlati kliring, ki bo omogočal tehnične transakcije pri funkcioniranju zlate valute.

Banka smatra, da je zlata valuta najboljše valutni mehanizem in da jo je treba povsod vzpostaviti. Seveda je pri tem tudi misliti na izboljšanje funkcioniranja zlate valute. Tehnika zlate valute je potrebna znatnih izboljšav na zunaj in znotraj. Seveda pa pri zlati valuti ni bistvena tehnična izvedba, ki je šele sekundarnega značaja, ampak je to principiello vprašanje, če se zlato, odn. devize prostovoljno dajo v ta namen, da se obrani valuta v okviru obeh zlatih točk stabilno v primeri z drugimi valutami.

Iz poslovnega poročila banke je nadalje posneti, da je kratkoročna zadolžitev na svetni postala manjša. Še leta 1930 jo je cenila ob koncu leta banka na 70 milijard švicarskih frankov, znašala pa je konec 1933 samo še 32 milijard frankov.

Uradno poročilo o stanju posevkov

Po telefonskih poročilih kmet. ministrstva je bilo stanje posevkov okoli 14. maja naslednje: Slovenija: Vreme pretežno toplo, v jugozapadnem delu banovine suša.

Donavska banovina: Stanje slabo. Dežja ni ali pa premalo in suša resno ogroža posevke.

Savska banovina: V zapadnem delu banovine je bilo dovolj dežja, v severozapadnem pa tudi nekaj in je vlažno vreme popravilo posevke. Splošno stanje je srednje.

Moravska banovina: V 9 okrajih so imeli nekaj dežja, pa ga ni bilo dosti, v 14 okrajih je malo deževalo, drugod pa dežja sploh ni bilo. Kjer je suša, so preorali posevke in na novo sejali. Če bo kmalu dež, se bodo še nekoliko popravili.

Primorska banovina: Zadnje dni je nastopilo lepo vreme, ki v zvezi s prejšnjim dežjem učinkuje dobro, pa je tudi sicer stanje ugodno.

Drinska banovina: Stanje je neenotno. Na severu je bilo manj dežja kot na jugu. Splošno je stanje povoljno.

Vrbska banovina: Večinoma je bilo nekaj dežja, ki je ugodno vplival na stanje posevkov in omogočil setev koruze. V več okrajih pa je stanje radi suše slabo, v ostalih pa srednje.

Zetska banovina: Deževalo je povsod razen v Sandžaku. Vreme je pretežno oblačno in je stanje dobro. Pojavlja pa se mnogo gosenic in listnih uši, kobilic, mušic itd.

Vardarska banovina: Razen v 3 okrajih, ki so dobili šele po dolgotrajni suši prvi dež, je stanje dobro in je vlage razmeroma dosti. V 3 okrajih: gnjilanski, gračanski in leskovaška kotlina, pa je suša napravila veliko škodo.

Plače v tekstilni industriji

Po podatkih Mednarodnega urada za delo, so znašale plače v važnih izvoznih državah v tekstilni stroki. Za primer je vzeta plača moškega kvalificiranega delavca na uro. Ta je znašala v švic. fr. in dinarjih (po tečaju 16 Din za frank, kar odgovarja svobodnemu prometu).

	šv. fr.	Din
Holandija . . .	1.40	22.40
USA . . .	1.20	19.20
Švica . . .	1.16	18.44
Nemčija . . .	0.78	11.48
Avstrija . . .	0.61	9.76
Poljska . . .	0.40	6.40
Italija . . .	0.36	5.64
Madjarska . . .	0.15	2.40
Japonska . . .	0.08	1.28

Pri deseturnem delavniku lahko računamo pri nas, da znaša pri nas povprečna mezda kvalificiranega moškega delavca v tekstilni industriji 2.50 Din na uro.

Od leta 1931 pa do leta 1934 so padle plače tekstilnih delavcev v Italiji za 6,7, v CSR za 7,3, na Poljskem za 10,8, na Madjarskem za 12, v Nemčiji za 15, na Japonskem in v Romuniji celo za 23%. (Estrop.)

Uredba o prevozu blaga

Minister za trgovino in industrijo je v sporazumu s prometnim in gradbenim ministrom izdal uredbo o izdajanju dovoljenj za prevoz blaga z motornimi vozili. Po tej uredbi se za nestalno (od časa do časa) prevažanje blaga z motornimi vozili preko meja občinskih področij izdaja dovoljenje. To dovoljenje da ban po zaslišanju pristojnega ravateljstva državnih železnic. Pri nestalnem prometu se smejo sprejemati v prevoz samo vozne pošiljke, ne pa drobno blago. Ban ima pravico po zaslišanju pristojnega ravateljstva državnih železnic odobriti tarifo za prevoz blaga. Temu dovoljenju ni podvrženo prevažanje lastne produkcije ne predmetov, ki so potrebni pri delu v lastnem podjetju. Dovoljenje za prevoz blaga z motornimi vozili se izda po svobodni presoji upoštevaje splošne interese in dejanske potrebe kraja, kjer se prevoz izvrši. Oseba, ki prosi dovoljenja, mora izpolniti pogoje člena 61, odstavki 1, 2 in 3 obrtnega zakona; za te osebe veljajo tudi določbe čl. 22 zakona o državnih cestah oziroma čl. 33 zakona o nedržavnih cestah. Prestopki zoper to uredbo se bodo kaznovali po določbah obrtnega zakona. Kdor se pri prevažanju blaga z motornimi vozili pregreši zoper določbe uredbe o zaščiti javnih cest, bo kaznovan po določbah te uredbe.

★

Naročilo lokomotiv na Madjarskem. Agencija Estrop poroča, da so naše državne železnice naročile pri tovarni lokomotiv madjarskih državnih železnic 12 lokomotiv za ceno 700.000 pengov. To bodo plačali z dobavo odgovarjajoče količine železne rude iz rudnika Ljubja.

Sodelovanje trgovskih potnikov iz vse države. Obenem s trgovskim kongresom v Skoplju so zborovali tudi zastopniki organizacij trgovskih potnikov iz vse države v Skoplju, katerega se je udeležilo tudi več članov iz Ljubljane s predsednikom gosp. Krekom na čelu. Obravnavali so stanovske zadeve, ki tičejo potnike iz vse države ter se zlasti posvetovali o korakih, ki bi jih bilo se ukreniti za pridobitev olajšav na železnicih z ozirom na svoja številna potovanja.

Odpravljena konkurza. P. Ladstätter & sinovi, tovarna slaničnikov in klobukov v Domžalah (ker ni kritja za stroške postopanja in ker noben upnik vkljub pozivni konk. sodišča ni založil predjuma za stroške postopanja. Kriek Frane, trgovec v Celju vsa mase razdeljena.

Določitev naroka za prisilno poravnavo: Čopič Cilka, trgovca v Ljubljani, 25. maja, plača upnikom III. razreda 10% v 6 mesecih.

Radio d. d., Beograd, je lani izdal za program 2.367.000 Din. Izkazuje pa za leto 1933 444.000 čistega dobička, dočim znaša izguba iz prejšnjih let 1.153.000 Din.

Borza

Dne. 16. maja 1934.

Denar

Tečaj Amsterdama, Berlina, Curiha in Londona so ostali neizpremenjeni, narasla sta le Bruselj in Praga, dočim so popustili tečaji Newyorka, Pariza in Trsta.

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi nadalje narasel na 9.40—9.50, dočim je na zagrebški borzi popustil na 9.455, na belgrajski pa na 9.40. — Grški boni so v Zagrebu notrali 31.65—32.35 (32). — Španska pezeta v Zagrebu 6.40—6.50 (6.45). — Angl. funt v Zagrebu 252.70—254.30 (253.50).

Belgrajska borza je jutri zaprta. Ljubljana, Amsterdam 2314.85—2326.21, Berlin 1347.91—1358.71, Bruselj 798.29—802.23, Curih 1108.35—1113.85, London 173.86—175.46, Newyork 3381.89—3410.15, Pariz 225.21—226.33, Praga 142.23 do 143.09, Trst 289.79—292.19.

Promet na zagrebški borzi 60.876 Din. Curih, Pariz 20.30, London 15.705, Newyork 307.12, Bruselj 71.85, Milan 26.15, Madrid 42.10, Amsterdam 208.55, Berlin 121.70, Dunaj 73.15 (57.40), Stockholm 81, Oslo 78.9, Kopenhagen 70.15, Praga 12.82, Varšava 58.15, Atene 2.92, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05.

Vrednostni papirji

Tendenca je bila danes čvrstejša in so tečaji bili deloma višji. Izprememba tendence se je poznala tudi pri prometu, ki je na zagrebški borzi narasel. Znašal je: vojna škoda 300 kom., 8% Bler. pos. 1000 dol. in 7% Bler. pos. 2000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 50 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 70—71, agrarij 36 do 37.50, vojna škoda 309 den., begl. obv. 53.75 den., 8% Bler. pos. 54—55.70, 7% Bler. pos. 51—51.50, 7% pos. Drž. hip. banke 65—66, Kranj. ind. 250 bl., Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71 den., agrarij 36.50—37.50, vojna škoda 309—309.50 (309), 5, 6, 308—310, 7, 308—309, 8, 306—309, 6% begl. obv. 53—53.75 (53.50, 53.75), 8% Bler. pos. 55 do 55.25 (55), 7% Bler. pos. 51.37—51.50 (51.37, 51.50), 7% pos. DHB 65.25—65.75. Delnice: Nar. banka 4050—4150, Priv. agr. banka 211—213 (212), Guttmann 85 bl., Osj. livarna 140—150, Impex 50 den.

Beograd. Drž. papirji: 7% inv. pos. 71—71.50, agrarij 37.50—37.75 (38, 37.50), vojna škoda 308 do 309, 6% begl. obv. 54 den., 8% Bler. pos. 55—56, 7% Bler. pos. 51.25—51.50, 7% pos. DHB 65.25 do 65.75 (65.75). Delnice: Priv. ang. banka 212.50 do 214 (214, 212).

Žitni trg

Vojvodina je danes dobila dež, ki sicer ni zajel celega njenega teritorija, vendar pa je padel obilno v Sremu in spodnji Bački, dočim ga v zgornji Bački ni bilo. To se je poznalo tudi pri tendenci, ki je sicer še čvrsta in drži stare cene, vendar kaže tendenco k popuščanju, ki bo najbrže jutri bolj izrazita. Upati je, da bo za nekaj časa nastopilo pomirjenje na trgu. Cene so danes ostale neizpremenjene, prekmurska pšenica je bila zaključena po 135.

Srečke Rdečega križa

Na 87. zbranju dne 14. maja so bile amortizirane serije: 951, 1032, 1062, 2511, 4024, 4401, 5198, 6169, 6342, 6663, 6671, 6748, 6909, 7145, 8016, 8069, 8343, 9276, 9526, 9927. Dobitki pa so: Serija 4024 št. 78 Din 500, serija 381 št. 36 Din 200, serija 814 št. 80 Din 50, serija 1035 št. 9 Din 500, po 50 Din: serija 1181 št. 82, serija 1570 št. 76, serija 1886 št. 91, serija 2498 št. 34, serija 3082 št. 25, serija 3687 št. 90, serija 3788 št. 68, serija 3952 št. 31, serija 4052 št. 28, serija 4091 št. 12, serija 4321 št. 16, serija 4706 št. 14 Din 200, serija 4515 št. 27 Din 200, serija 5695 št. 13 Din 50, serija 5653 št. 95 Din 1000, serija 6486 št. 65 Din 100.000, po 50 Din: serija 6895 št. 32, serija 6899 št. 39, serija 7138 št. 20, serija 7781 št. 5, serija 7854 št. 88 Din 200, serija 8441 št. 4 Din 50, serija 8988 št. 43 Din 50, serija 9272 št. 36 Din 50, serija 9299 št. 71 Din 200.

Tobačne srečke

Na 116. zbranju dne 15. maja so bile izkrebane za amortizacijo te serije: 15, 42, 65, 124, 125, 330, 310, 569, 599, 940, 1282, 1510, 1667, 2014, 2064, 2197, 2200, 2292, 2337, 2356, 2693, 2700, 2819, 2924, 2962, 3030, 3044, 3769, 3825, 4096, 4430, 4438, 4561, 4729, 4837, 5008, 5172, 5199, 5606, 5807, 5866, 6021, 6407, 6588, 6631, 6632, 6666, 6783, 6800, 6821, 7026, 7124, 7172, 7573, 7735, 8122, 8140, 8231, 8456, 8684, 8727, 8770, 8938, 8968, 9014, 9041, 9227, 9356, 9372. Dobitki so bili: Serija 3887 št. 98 Din 30.000, serija 802 št. 14 Din 1000, serija 6 št. 47 Din 200, serija 3485 št. 87 Din 500, po 100 Din: serija 756 št. 39, serija 3850 št. 35, serija 3896 št. 67, serija 6316 št. 85, serija 6337 št. 65, serija 7303 št. 84, serija 7600 št

30. maja otvoritev XIV. Ljubljanskega velesejma

Din 5

Železniška izkaznica za POLOVIČNO VOZNINO se dobi pri blagajnah vseh železniških postaj in velja

Naznanila

Ljubljana

1. K. nocojšnjemu violinskemu koncertu v Filharmonični dvorani. Drevi ob 20 koncertira v Ljubljani francoski violinski virtuoz Robert Soetens in v petek 18. t. m. ob 18 na univerzalni predstavi o Homerju, ki ga bo imel profesor Sorbone G. Gustave Glota. Vabljeni.

1. Vsem v Hubadovi župi JPS včlanjenim družicem. Radi prevelikega števila drugih nepovabljenih prireditev v Ljubljani je uprava Hubadove župe sklenila, da preloži svojo skupščino in župni koncert na ugodnejši jesenski čas. Obenem Vas vabimo, da se udeležite v čim večjem številu koncerta bolgarskega glasbenega društva »Rodna pesen«, ki bo v nedeljo ob 11. in »Slavčevog« koncerta v nedeljo zvečer ob 20. ki imajo vsi udeleženci najmanj četrtninsko vožnjo. Ako želite legitimacije za četrtninsko vožnjo, jih takoj zaprosite pri upravi pevskega društva »Slavce«, Ljubljana, hotel Miklić. — Uprava Hubadove župe JPS.

1. Občni zbor Muzijskega društva za Slovenijo v Ljubljani bo dne 24. t. m. v čitalnici Narodnega muzeja. Začetek ob 17.

1. Pevski zbor Glasbene Matice: Drevi ob 20 vaje mešanega zbora.

1. Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marijin trg 5, in mr. Kuralt, Gosposvetska 4.

Maribor

m. Predavanje v Zdravstvenem rez. častnikov, ki je bilo naznanjeno za četrtek dne 17. t. m., izostane.

m. Klub koruških Slovencev v Mariboru vabi koruške rojake iz mesta in okolice kakor tudi ostale prijatelje koruške pesmi na koncert Akademskoga pevskega zbora dne 17. t. m. ob 20 v unijski dvorani.

m. Uprava strelskega okrožja v Mariboru opozarja vse Zvezne strelske družine, da morajo glasom pravil nakupovati originalne tarče in lepke samo pri Strelskem okrožju, ki je dalo tarče in lepke v razpisnem puškarniku D. Čučiča, Slovenska ulica, in J. Sternadu, Aleksandrova cesta. Cena tarčam kos 1,50 Din, lepki 1600 kosov 20 Din. Ponovno opozarjamo Zvezne strelske družine, da se morajo tega strogo držati.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 17. maja: 12.15 Reproducirani odlomki iz zvočnih filmov 12.45 Poročila 13.00 Čas, Beethovenove kompozicije (plošče) 13.00 O. Sloveku (dr. Božo Škerlj) 13.20 Striborščina (dr. Rupi Mirkov) 13.30 Plošče po željah 13.30 Proglas »Panorope« (dr. Tavzes) 20.00 Preno iz Belgrada 22.00 Čas, poročila 22.20 Harmonika in citre v reproducirani glasbi.

Petek, 18. maja: 11.00 Soliska ura: Naši narodni pregovori (Vojko Jagodič) 12.15 Reproducirana jugoslovanska narodna glasba 12.45 Poročila 13.00 Čas, poljski komponisti v reproducirani glasbi 13.00 Radijski orkester 13.30 Izlet za nedeljo (Viktor Pirnat) 19.00 Francosčina (prof. Prezelj) 19.30 Poudar generičnega filnika Zvez narodov otrokom vsega sveta (dr. Tavzes) 20.00 Koncert solodnih avstrijskih skladateljev 22.00 Čas, poročila, lahka glasba.

Drugi programi:

ČETRTEK, 17. maja. Belgrad: 19.30 Valčki 20.00 Simfonični koncert — Zagreb: 20.00 Preno iz Belgrada — Dunaj: 16.10 Solistični koncert 19.45 Radijski orkester 21.30 Simfonični koncert — Budimpešta: 19.30 Cl-ganska glasba 20.30 Igra — Milan-Trst: 20.55 Opera »Moč usode«, Verdi — Rim: 21.00 Preno iz Milana — Praga: 20.00 Vokalni koncert 20.30 Iz zgodovine narodnega gledališča »Vartava« 20.30 Svečan preno v praslavo norveškega narodnega praznika 21.15 Lahka glasba — Nemčija: 20.15 Iz Stuttgarta: Scene iz Schillerjeve mladosti.

KONKURZ

Glavnom združnom savezu potrebni su:

jedan pravni referent i to pravnik, zatim jedan činovnik sa fakultetskom spremom (agronom ili sa visokom ekonomsko-komercijalnom školom) i jedan združni revizor.

Sva tri sa odgovarajućom praksom, a pored toga prvo pomenuta dva sa znanjem francuskog ili nemačkog jezika. Nastup službe bio bi 1. jula o. g.

Pismene ponude sa dokumentima i curriculum vitae uputiti do zaključno 5. juna o. g. na Glavni združni savez, Beograd, poštanski fah 46.

Rekordna vožnja

»Lahko noč, poveljnik«

Davis je odhitel na sveži zrak. Še za trenotek je postal in sledil z očmi mazačem, ki niso oklevali posegati z roko med vrteča se kolesa, da so jih mazali z oljem. Nato se je napotil nazaj.

»Kako daleč od tu je morje!«

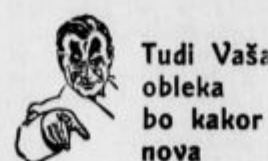
Daleč? Ne! Bilo je tam vse naokrog, na vseh straneh, celo nad njimi. Drselo je vzdolž trupa in težilo nanj z vso gmoto. Dospel je na desnem boku do turbine, ki je spuščala nekaj jezen žvižg. Nekaj korakov dalje se je odpiral rov. Stopil je po ozkem pločniku, ki je sledil vretenu do ozadja. Zavrtelo se mu je v glavi, ko je gledal naglo in tiho sukanje srebrno se svetiljajoče turbine, ki bi je močan mož ne mogel objeti. Pod nogami je zazrl valove, ki so dvigali in spuščali zadnji del parnika. In skozi močne in jasne tresljaje, ki jih je čutil do srca, je dojemal grizenje vijaka v vodo.

Na povratku se ni izognil palubi. Bila je skoro prazna. Ostra burja je odgnala potnike in dvorane in celice. Ostala pa je še gruča deklet, ki so se srečale pri odhodu in so se med vožnjo dobobra seznanila. Poletavala so kot ptice s hodnika na hodnik, s smehom, ki jim je odkrival tepe bele zobe in barval lica. Vprašal bi, kakaj ta prekipelava radost, čemu zaupnosti, ki so si jih posepe-tavale na ušesa in živahni pogledi, ki so jih z živahnimi okreti glave, oživiljajočimi plave ali temne kodre, sukale na desno in levo. Oj! Šel bi in jih dohitel, a bile so že daleč, odletele so pred bližnjem nezadržljivim.

Nezaželeni je bil debel mož, velik in rdeč, zavrt v težak križasti plašč, kadeč dobro cigaro. Koračil je s trdnim korakom po hodnikih. Ves zatopljen v razmišljanja ali račune, gotovo ni name-

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; žentovanski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Tudi Vaša obleka bo kakor nova

ako jo pustite kemično čistiti in barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-5
Pralnica — Svetlolialnica

Prireditve

V kavarni »Stritar«

vsak večer koncert. (b)

Službodobe

Službo organista

razpisuje župni urad na Trebelnem. Tajniki in obrtniki imajo prednost. Poročeni so izključeni. Plača po dogovoru. — Župni urad na Trebelnem, dne 14. maja 1934. (b)

Pomočnika

soboslikarskega in pleskarskega, izurjenega in vestnega — išče Čehovin Filip, Primskovo št. 137, Kranj. (v)

Korespondent

samostojen, ki obvlada slovensko in nemško korespondenco in ki je uren stroje pisec in stenograf v obeh jezikih, se sprejme. Absolventi Trgovske akademije imajo prednost. Ponudbe pod »Tempo« št. 5452 upravi »Slov.«, b

Pletiljo za vestje

ki ima svoj pletilni stroj, iščem. — Mesto stalno. Hrana in stanovanje v hiši. Javiti se na naslov: Marko Krovinović, Riječka ulica 36. (b)

Vnajem

ODDAJO:

Izredna prilika!

Trgovino in gostilno z vsem inventarjem, damo pod zelo ugodnimi pogoji v najem s 1. julijem v Šošanju. — Ponudbe na Konzumno društvo, Ljubljana, poštni predal 72. n

raval odkriti skrivnosti teh gospic. Za njim so prišli še trije možje, ki jih zaupnosti tudi niso brigale. Ko jih je Davis prehitel, je čul, da so razpravljali o borzi in denarnih težavah. Bolj spredaj so bili potniki številnejši. Zlek-njeni drug ob drugim v globoke naslanjače in zaviti v debele odeje so sedeli v zavetju šip. Nekateri so čitali, drugi so opazovali morje. Bili so na prevozu in vsak se je česa bal: bolezn, slabega vremena, mraza. Bili so oprezní in čuječi proti morju in izražali so občudovanje s prisiljenimi besedami.

Davis je vse to zajel z enim pogledom, pa tudi naglo izginule obrise krepkega, napol golega, ustrojenega in zarjavelega mornarja, ki se je zapisal vetru in valovom. Ta ni iskal besed. Morje in on sta bila ena sama enota, kakor je enota kmet s svojo zemljo. Združitev, stvar je izobličila človeka, ga prepajala in mu vtisnila svoj pečat, dala mu svoj vonj.

Gruča deklet se je spet prikazala.

Davis jo je pričakoval z ene strani, pojavila se je z druge. Pred njo je hitel glasen smeh. O! Sedaj se je pokazal tudi vzrok vzklikov in pogledov za kulise: gruča mladeničev, prekipevalojih zdravja in dobre volje. Dosegla je prvo gručo in jo razdelila. Držeč se za roke so mladeniči in dekleta odšli proti zadnji strani palube, kjer so se igrali nalik otrokom.

Davis se je nasmehnil. Vse to je bilo naravno. Dasi je bil osamljen, godrnjav in molčeč, ni bil neprijatelj veselju drugih. Samo zanj je čas minil. Ni imel vzroka ne prilike, da bi se smejal, dasi bi bil v mladosti lahko napravil kakor eden teh mladeničev: prijel dekle za roko in jo odvedel. Pa je s tridesetimi drugimi neoženjenci sameval po tovarnikih.

Ta zdrava radost je razveselila njegovo staro

Denar

Posredujem

denar na

branične knjižice

velikih denarnih zavodov Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12. (d)

Posestva

Krasna parcela

793 m², z vsemi udobnostmi, je takoj naprodaj. Informacije: Marija Sterlekar, Ljubljana, Prule 25.

Lepa vila

z velikim vrtom in soinčno lego

v Kranjski gori

naprodaj.

Več pove g. župan Jožef Pintbah, Rateče-Planica na Gorenjskem.

Novozidana hiša

z dvema sobama, vrtom, davka prosta, se prodaja po zelo ugodni ceni. — Tezno, Krekova ulica 4, Maribor. (p)

Glasba

Harmonij

rabljen, kupimo. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slov.« pod »Uporabljiv« št. 5561. (g)

Kupimo

Vsakovrstno

zlatu kupuje

po najvišjih cenah ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3. (a)

Sobo

oddam solidni osebi. Gledališka 16-VI., vrata 21. (a)

UMRL NAM JE NAŠ DOBRI OČE, STARI OČE, TAST IN STRIC

FRANC VERBIČ

POGREB SE BO VRŠIL V ČETRTEK, DNE 17. MAJA OB 16

IZPREDE HIŠE, MESTNI TRG ŠT. 8,

NA POKOPALIŠČE V ŠTEPANJI VASI

V LJUBLJANI, DNE 16. MAJA 1934

ŽALUJOČI RODBINI FRANC IN ANTON VERBIČ

Prodamo

Zelo poceni

se oblečete pri Preskerju,

Sv. Petra cesta 14.

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in naicejeje trdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg (l)

Telefon 2059

PREMOG

KARBOPAKETE

DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

»Furnirboke«

rabljene, 4 komade, kupim. L. Skorjanec, Kotoriba. (l)

Vrtno utico

novi, prodam za vsako ceno. Močnikova ul. 4. (l)

Cenení čevlji!

Vsled opustitve prodaje čevljev, nudim globoko pod lastno ceno otroške, damske in moške — letne in zimске. — Ugodna prilika tudi za podeželjske trgovce. Pri večjem odjemu znaten popust. — I. Korenčan, Ljubljana, Mestni trg 20. (l)

Prvovrstne kose

»Blisk«

»Čuda« srpe, lopate, la. Bergamaške kamne, dobite pri Lojze Hočevar, zastopstvo, — Ljubljana, Resljeva cesta 3. (l)

Opanke in sandale

ročni izdelek, v raznih kombinacijah in barvah, se dobe v trgovini Čadež, Ljubljana, Miklošičeva 36. (l)

Čitajte in širite

»Slovenca!«

OZDRAVLJENA

in odpravljena

NAPETE ZILE

OTEKLINE

ZULJI

ODRGNJENA MESTA

VNETJA

DEBELA KOŽA

KURJA OČESA

v eni sami noči

V kombinaciji zdravilnih soli, ki so sestavni deli radioaktivnih vrelcev svetovnega slovesa, so našli zdravniki uspešno sredstvo za zdravljenje bolezn na nogah. To sredstvo se imenuje Saltrat Rodell. Dodajte ga vroči vodi v toliki količini, da dobi voda videz mleka. Vnete noge pomočite v to zdravilno kopeli. Srbeče ozeblino, občutljivost, otekline in vnetja čudežno prenehajo. Prestanejo tudi vse bolečine, povzročene od kurjih oči. Močne zdravilne soli omehčajo trda mesta, kurja očesa in žulje, tako da jih lahko odstranite brez bolečin. Naslednji dan lahko obujete čevlje manjše številke ter lahko hodite in tudi plešete z veseljem. Saltrat Rodell odzvlja krvni obtok, greje hladne noge, krepiča oslabilene sklepe ter vrača zdravje bolnim nogam. Kupite še danes Saltrat Rodell v najbližnji lekarni. Uspeh je zjajamčen, v nasprotnem primeru pa se denar vrne.

Za črne prisade

in nelepe ture (karbunkulus, furunkulus). O delovanju »Fitonina« pravi dr. J. N.: S »Fitoninom« sem dosegel sijajne in nepričakovane uspehe. Pri nekem bolniku s karbunkulom (nelepi turom), kjer so se pokazali znaki zastrupljenja krvi, se je njegovo stanje, po treh dneh uporabe »Fitonina« izvanredno zboljšalo, a po petnajstih dneh zdravljenja s »Fitoninom« je popolnoma ozdravel. Steklenica v lekarnah 20 Din. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 15 pošlje brezplačno »Fiton«, dr. z o. z., Zagreb 1-78. (Reg. pod br. 1281 od 28. VII. 1933.)

ZAHVALA. Ob priliki nenadne izgube našega ljubljene brata in strica, gosp.

OKORNA JANEZA

posestnika na Grosupljem

se tem potom za sožalje in sočutje vsem prisrčno zahvaljujem. Posebno zahvalo izrekamo duhovščini, prijateljem, znanec in sorodnikom ter vsem, ki so ga spremili k večnemu počitku in darovali cvetje.

Grosuplje, dne 15. maja 1934.

ŽALUJOČI OSTALI

»O,« je odvrnil Davis, »trenotno nič posebnega. Vihar jim je dal popra tam ob angleških obalah in »Saturnia« javlja na poti dobi odgovarjajoče vreme: valove in meglo.«

»Megla,« je godrnjal Haynes, »ta nam ne bo pomagala naprej.«

»Zakaj?«

»Vprašujete zakaj? Mislim, da ne boste pluli z osemindvajsetimi vozli skozi meglo.«

Davis ni odgovoril. Odmaknil je pogled od Haynesa. Ozrl se je na svoje listine, se našobil in dejal:

»Prihajam od strojev. Ubijajo se, da bi obdržali brzino. Kurilnico bo treba temeljito preurediti... In jaz, jaz sem obljubil, da dospem za vsako ceno. Haynes, pred desetimi leti smo bili mirnejši.«

Drugi kapitan je zmajal z glavo.

»Ej! Mudi se mi pristati v New Yorku in pisati Jorganu, kar mislim... Haynes, tu je še mali radiogram z rtiča Race: Ledena gora javljena na G 41e, 23 W in L 47e, N, prihaja polagoma proti jugu.«

»To je normalno.«

»Vem, ali sami ste rekli: megla, ledena gora, to znači za nas previdnost, to se pravi zmanjšati hitrost. Tu pa je Jorganovo pismo in ta mala brzajavka mojemu radiju pred eno uro: »Naredite vse mogoče, da zopet dosežete začetno brzino!«

V.

Torek, 12. maja 19... ob 10.

To dopoldne sta se ob desetih srečala v častniški sobi Herwick in Simon. Prostor je bil obsežen, ves preplavljen od svetlobe, ki je lila skozi štiri velika okna desno in levo. Skozi nje se je videl ocean.